

YAZI-YORUM

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

50. Sayı

Suç Ortakları

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

İlknur Demir

Aslı Esmâ Karaca

Editör

İlknur Demir

Selva Ezgi Yücel

Çizim

Şaranur Yaşar

Tasarım

Deniz Eşin

Yazarlar

İlknur Demir

Zeynep Eşin

İlknur Demir

Handan Kılıç

Fulya Çağlar

Selva Ezgi Yücel

Ayhan Ün

Aslı Esmâ Karaca

Nuray Narbay

İÇİNDEKİLER

Öykü

Berşan Koca
Biz

Meltem Terzioğlu
Petrikor Kokusu

Elif Derviş
Kalanlar

Mustafa Deniz Serter
Kalem

Röportaj

Tomris Uyar Öykü
Yarışması
Finalistleri

Dosya Konusu

Aslı Esmâ Karaca
Selim İleri

Fulya Çağlar
Ölü Bir Kelebek

Selva Ezgi Yücel
Destan Gönüller

Alper Başoğlu
Ölünceye Kadar Seninim

Deneme

Nuray Narbay
Gustav Klimt'in Döngüleri

Ayhan Ün
Victoria Teyze

Handan Kılıç
Kırık Bir Aşk Hikâyesi

Şiir

Himmet Çokal
Cuma ertesi

Fikret Yazıcıoğlu
Doremi ve Diğerleri

Osman Özenbaş
-Güz vaktiymiş diyorum

Aslı Esmâ Karaca

1949 yılında Kadıköy/ Bahariye’de dünyaya gelir Selim İleri...

Kıbrıslı makine mühendisi Hasan Hilmi İleri ile Süheyla İleri’nin oğludur. Annesinin melankolik yapısı; babasının mesafeli kişiliği; ailenin zayıf ekonomik yapısı ve büyüdüğü Kadıköy/ Bahariye’nin havası ileride kaleme alacağı eserlerini çokça etkilemiştir.

Kendisiyle 2006 yılında gerçekleştirilen bir söyleşide eğitim hayatına dair şunları söyler İleri:

“Cihangir İlkokulu’na 1955 yılında kayıt oldum. İkinci sınıfta buradan ayrıldım, Firuzağa İlkokulu’n başladım. Bu okuldan mezun oldum. 1959 yılında Galatasaray Lisesi’ne başladım. Hazırlık sınıfını, üç yıllık orta okulu burada okudum. Lise 1’de sınıfta kaldım. Okul değiştirdiğim takdirde Lise 2’den devam edebilecektim. Bu yüzden Atatürk Erkek Lisesi’ne nakil gittim. 1968’de Hukuk Fakültesi’ni kazandım ama düzenli bir fakülte hayatım olmadı. Yarım bıraktım. Son olarak ne zaman gittiğimi, yani okuldan ne zaman ayrıldığımı hatırlamıyorum...”

“Başarısız bir öğrenciydim, yalnız kompozisyondan iyi not alıyordum. Sanırım bu da beni bir şeyler yazmaya itiyordu...”

Annesinin iyi bir roman okuru olması ve evde onu sürekli roman okurken görmesi İleri’nin küçük yaşlardan itibaren roman yazma hevesi içinde olmasına ortam hazırlamıştır.

“Benim yazarlık hayatım, annemin bana henüz okuma yazma bilmediğim günlerde okuduğu masalları zihnimden yeniden yazmama başladı, diyebilirim. Kendime göre masalların sonlarını değiştiriyordum. Sonraları, örneğin Reşat Nuri’nin, Halide Edip’in romanlarını okurken özetler çıkartırdım. Bu da önemli. İlkokul dördüncü sınıftan itibaren roman denemelerim var. Ortaokulda, lisede... Bunlar, tarafımdan yok edildi elbette. Kaybolup gitti. Atatürk Erkek Lisesi’nde okurken, Vedat Günyol’la tanıştım. Vedat Günyol romana pek olumlu bakmıyordu. Beni öykü yazmaya yönlendirdi. Öykü yazarsam dergilerde yer almam daha kolay olacaktı. Vedat Bey bana birtakım öykücüler önerdi. Okumam için... Katherine Mansfield, Bilge Karasu, Sabahattin Ali, Demir Özlü, Ferit Edgü gibi yazarlar... Savaş Çiçekleri’ni yazdım, Yeni Ufuklar’da yayınlandı, bir de ‘Bi Keman’ var... Yani romanlardaki gibi uzun bir yazma, yok etme dönemi yok. Ben dergilerde görünme hevesiyle ilk öykülerimi yazdım ve yayınlandılar.”

İleri’nin 1968’de ‘Cumartesi Yalnızlığı’nın yayımlanması ile başlayan öykücülük serüveni 1983’te yayınlanan ‘Son Yaz Akşamı’ ile kesintiye uğrar.

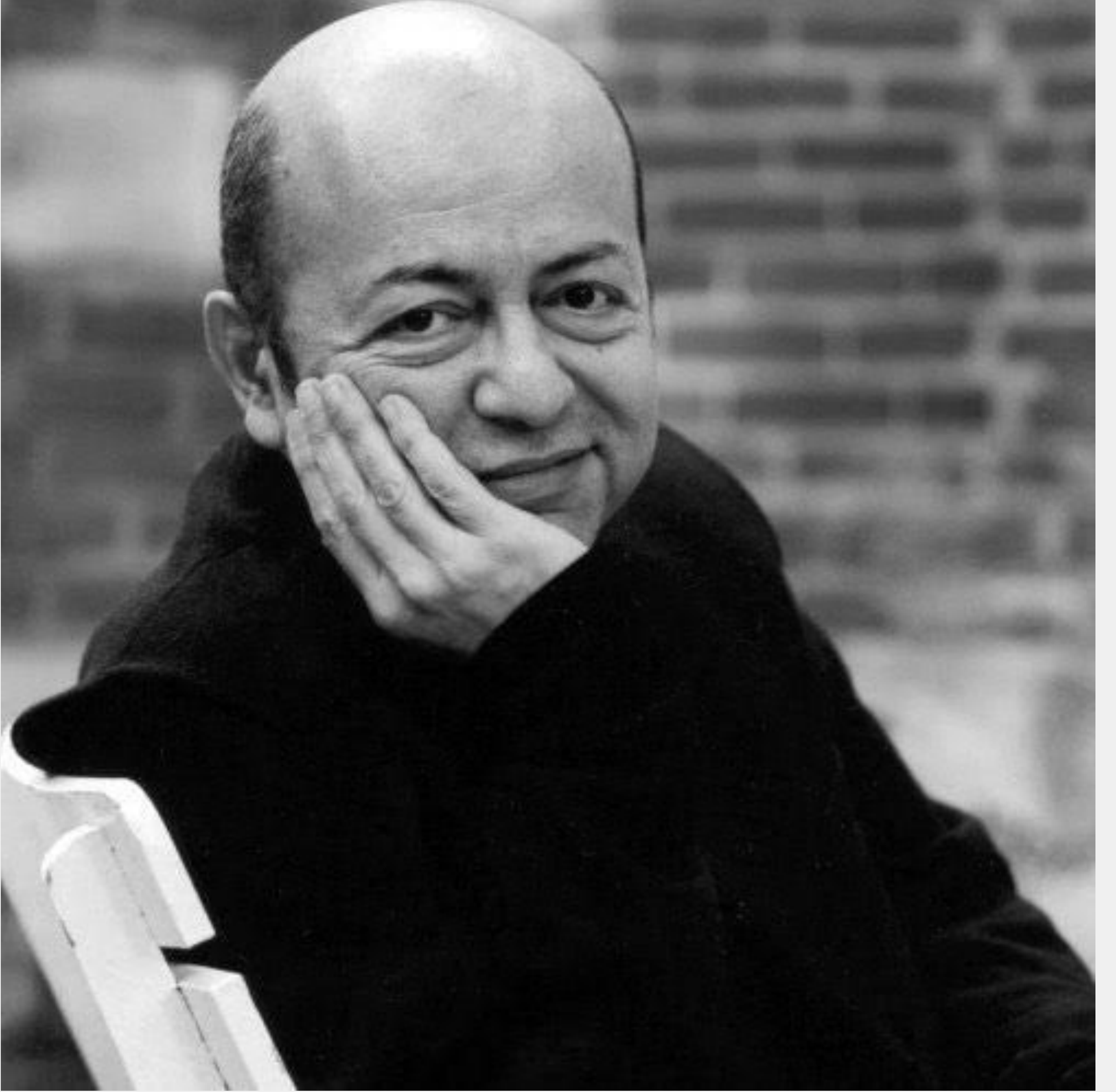
Selim İleri’nin 1973 yılında ‘Destan Gönüller’ ile başlayan romancılığı ise, herhangi bir kesintiye uğramadan bugüne kadar gelmiştir. Edebiyat hayatının 50. Yılında, 2017’de yayınlanan “Sona Ermek” son romanıdır.

İleri, yazın hayatı boyunca çok sayıda senaryo ve üç adet oyun yazmıştır, yayınlanmış bir şiir kitabı vardır. Ayışığı (1986) adını taşıyan bu kitaptaki şiirler 1970’lerin ortalarında yazılmıştır, dergilerde yayınlanmamıştır.

2006 yılında “Fotoğrafı Sana Gönderiyorum” adlı kitabı ile öyküye geri dönen yazar, 2007’de ‘Hepsi Alev’, ‘Kapalı İktisat’ ve ‘İstanbul Lale ile Sümbül’ adlarında üç farklı türde kitap yayımlamıştır..

Selim İleri, Orhan Kemal Roman Armağanı, Sait Faik Hikâye Armağanı, Türkiye Yazarlar Birliđi Roman Ödülü, Sedat Simavi Edebiyat Ödülü sahibidir.

Son olarak 2021 yılında aldığı Erdal Öz Edebiyat Ödülü gerekçesinde yer alan; “Öyküleri, romanları, deneme ve senaryoları, edebiyatımızın geçmişine, bugününe ve tüm alanlarına sunduğu sürekli ve nitelikli katkı ve edebiyat dünyasında oynadığı öncü ve yenilikçi rol nedeniyle ödüle değeri görülmüştür.” İfadesi, Selim İleri'nin edebiyatımıza katkısını özetlemektedir.

Kaynaklar:

- Harmancı, Abdullah. Selim İleri'nin edebi kişiliği ve öykücülüğü. Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi, 2006.
- Erdal Öz Edebiyat Ödülü Selim İleri'nin oldu (cumhuriyet.com.tr)
- Selim İleri'den yeni kitap: Sona Ermek – YOLHANE

Ayhan Ün Victoria Teyze

“Entelektüeller de bir garip, azalmadılar bir tek, ayrıca üretmiyorlar,” diyor Victoria Teyze elindeki porselen fincanıyla. Genişçe salonu gösterişli olduğu kadar kasvetli de aynı zamanda. Ağır bir ahenkle başımı sallıyorum, “tıpkı yabancı yatırımcılar gibiler artık, var ile yok arasında, varsalar da kısa süreliğine,” diyorum başparmağımı hafifçe doğrultarak. Parmağım ile gözlerim arasında mekik dokuyor şu an, bu iki farklı ve birbirine uzak alanları nasıl ilişkilendirdiğimi sorgulama niyetinde. Suskunluğun hâkim olduğu bir zaman diliminde entelektüeller geziniyor zihnimin köşelerinde. İsimlerden ziyade bugünün insan nüfusuyla bir orantı kurmaya çabalıyorum. Büyük atalarımızın zamanlarında (Büyükanne ve babalarımız atomu parçalama çabasındayken) insan nüfusu bugüne kıyasla daha düşükken ne diye ve nasıl daha fazla sayıda entelektüel veya düşünür çıkmış olabilir?

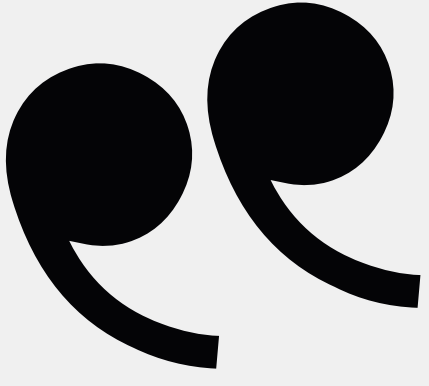
Platon, Aristoteles, Sokrates, Spinoza, Hume, Rousseau, Kant, Kierkegaard, Marx ve nice isimlerini sayamadıklarım... Bu ruhu taşıyanların sayısı ne diye bugün yerlerde, üstelik insan nüfusu sekiz milyara dayanmışken, diye sormadan edemiyor insan. Victoria Teyze haricinde, Liberalizm'den bir çıkarı bulunmayanlar bir ihtimal yine Liberalizm veya Neo Liberalizmi işaret edeceklerdir. "Bireyin özgür olmasını ve ekonomik güçler arasında özgür yarışmayı, devletin bireyler, sınıflar ve uluslar arasındaki ekonomik ilişkilere karışmamasını isteyen siyasal ve ekonomik öğretisi," diye yerinden fırlayıveriyor Tarih Öğretmeni, pek de bir şık doğrusu ancak kahverengi takım elbisesi bile saklayamıyor Liberalizmin etkilerini. Elimdeki porselen fincanını nazikçe yanı başımdaki Victoria Dönemi sehpa üzerine bırakıp Victoria Teyze'nin şaşkın bakışlarını bölüyorum.

Üretilmiş gerçekçiliğin normlarına uygun hareket ederek düşünme yetisini sivirtme uğraşısına dalan entelektüel kişiliğin alanı zamanla birlikte daralmıştır. Bununla birlikte yaşam koşulları da entelektüel veya entelektüel olmaya aday dimağı bu arzusunun, emeğinden basit şekilde vazgeçirebilmektedir. Unutmamak gerek ki, bağımsızlığını kazanamamışların entelektüel olabilmekte yolları daha çetindir ve çoğunlukla istikametlerinden sapabilmekte, liberalizmin kavramları tarafından kurulan enstrümanlarca esir alınabilmektedirler. Ürettikleriyle karnını doyuramayan zihin emekçisi de bir yere kadar mücadele edebilmekte, beyaz bayrağı öfkeli bir onurla dalgalandırabilmektedir. Eski filozofları incelediğimizde ya halk ya da devlet tarafından finanse edildikleri anlaşılmaktadır. Yaşam mücadelesi bir yana, düşünsel aktivitelerin dahi günümüzde bölümlere ayrıldığını, bir ticari faaliyet gibi ele alındığını kim inkâr edebilir. Liberalizmin bal tuzağına düşmüş esir, düşünmek ve yazmak için sırf düşünmenin ve yazmanın yeterli olmadığı bilinciyle doldurulmuştur. Bir borçlu gibi koşturmalı, sistemde kalabilmek için kılı kırk yarmalıdır. Yayılmalı, yaygınlaşmalıdır ve bunun için de reklam yapmalı, yüzünü unutturmamalıdır. Düşünce artık rekabetin bir oyuncağı haline düşmüştür ve ister akademik olsun isterse de bir konuda uzmanlaşmış, hiyerarşik bir düzene dâhil edilerek en alt basamakta yerinizi alacağınıza kesin gözle bakabilirsiniz. Üretme aşkıyla nicedir yanıp tutuşan zihin liberalizmin normlarıyla (dayatmalarla) karşılaştığında derin bir hayal kırıklığı yaşar, etik açıdan kendine izah edemez. Belirli standartlara bağlanmış düşünce yürütüş eylemine katılmaktan kaçınan teorisyen için bu kez yol daha meşakkatlidir. Zira departman işlevini üstlenmiş, kabul gören düşünce eyleminin sınırları dışına çıkacaktır yalnız kalmış düşünür ve sınırlar dışına çıktığından düşünceleri geçersiz sayılacaktır. Departman düzeninde, soyut bir sözleşme kapsamındaki düşünceyse tam da bu düzen sayesinde varlığını sürdürebilir. İşte tüm bu nedenlerden ötürü artık insanlık eskisi kadar düşünür çıkaramıyor olsa gerek...

"Saçmalık," diyor Victoria Teyze, "böylesi bir konuyu liberalizme bağladınız ya, pes..."

Ölünceye Kadar Seninim

Selim İleri

Alper Başoğlu

Elli sekiz yaşına kadar cinsel yaşantınız olmasaydı nasıl bir insan olurdunuz diye hiç düşündünüz mü? Böylesi bir soruya kim nasıl tepki verir bilmiyorum. Ancak eminim Süha Rikkat, buna benzer bir sohbeti münasebetsizlik olarak değerlendirecek, karşısındakini yozlaşmakla suçlayacak ve küçük görecektir. Çünkü “Ölünceye Kadar Seninim” romanındaki ana kahraman, kadın erkek ilişkisinin tensel kısmına karşı bu kadar tahammülsüz ve katı. Cinsellikle arasına koyduğu bu mesafe ise hikâyenin ana omurgalarından birini oluşturuyor.

Selim İleri; olayların birbirine neden sonuç ilişkisiyle bağlandığı, doğrusal zamanla akan eserler kaleme almıyor. Romanlarında önemli olan, kişiler ve onların çalkantılı iç dünyası. Elli sekiz yaşındaki kadının hikâyesi de bu durumun istisnası değil. Dolayısıyla “Ölünceye Kadar Seninim” temelde Süha Rikkat’ in hikâyesidir dersek ileri gitmiş sayılmayız. Yazarın kitabına ana kahramanın ismi yerine fotoromanı andıran bu başlığı tercih etmesinin nedeni ise okuyucusuna dönemin popüler aşk romanlarını alaya aldığını göstermek. Ancak bu konuya gelmeden isterseniz kahramanımızı, böylece romanı anlamaya çalışalım.

Roman başladığında Süha Rikkat; son otuz dokuz yılını çok satan aşk romanları yazarak geçirmiş, ancak içinde yaşadığı döneme ayak uyduramamış, bu nedenle günlük hayatta komik durumlara düşen bir karakter olarak çıkıyor karşımıza. Veterinerdeki köpek kıyafetlerini el örmesi bere zannetmesi, J.M. Coetzee’ nin ünlü romanı Barbarları Beklerken’i kendi romanı ‘Bahar’ ı Beklerken’ den esinlenerek yazdığını düşünmesi bu durumun en önemli örnekleri...

Aşk romanlarının unutulmaz yazarı, içinde yaşadığı topluma yabancı. Sayfalar ilerledikçe bir gazete haberinden, roman zamanının “1982 Anayasa Oylaması” dönemine denk geldiğini öğreniyoruz. Ancak Süha Rikkat bu durumla ilgilenmediği gibi toplumsal roman yazarları da eleştirmekten geri durmuyor. Hayatı boyunca yaşadığı; bir dünya savaşı, bir muhtıra ve iki askeri darbe düşünce evreninde herhangi bir iz bırakmamış. Opera ve keman konçertosu dinlemek daha önemli... Yani kadın, sahil kenarında kurulu bir otelin Ankara isminde olması kadar yaşadığı ortamla uyumsuz. Bu anlamda karakteri, aydın sınıfa yöneltmiş ince bir eleştiri olarak okuyabiliriz. Gelgelelim Süha Rikkat, kurguda karşımıza tenkit edilen münevver olarak değil kayıtsız kaldığı toplum tarafından baskılanmış bir kadın olarak çıkıyor. Ancak o da her kurban gibi maruz kaldıklarının farkına varamıyor. Bunun yerine kendine yönelme eğiliminde. Mesela Süha Rikkat aynaya baktığında romandaki kadınların hepsinden daha çirkin bir yüz görüyor. Fakat anlatımın önemli bir kısmını dinlediğimiz üçüncü kişi, elli sekiz yaşındaki romancının nahoş görüldüğüne dair bir betimleme yapmıyor.

Karakterin beğenmediği yansıma hayatta o zamana kadar yaşadıkları. Bunun için seyrek saçlı kadının yaşantısına daha yakından bakmayı kurguyu anlamak açısından faydalı buluyorum.

Süha Rikkat bir konakta, iki çocuklu ailenin büyük evladı olarak dünyaya geliyor. Anne babasının ve daha sonrasında kız kardeşi Nimet ile Avni Bey' in ilişkileri kent yaşamındaki umutsuz evlilik kalıplarının birer yansıması. Buna göre evlilikte kadın; bireysellikten uzak, ikincil pozisyonda, görevi ise; çocuk yaparak evinin metresi olmak. Mutluluğu ise her ne olursa olsun kocasının memnuniyetine bağlı. Erkeğin asıl meşguliyeti ise evin dışında. Kendilerini işe ya da zevke adıyorlar. Duruma buradan bakınca romancı kadının neden sürekli Tolstoy' un Anna Karenina romanına atıf yaptığını anlayabiliriz. Çünkü kendi yaşantısından izler görüyor.

Süha Rikkat' in hayatında annesinin memati bir dönüm noktası. Kadının vefat şekli ise Selim İleri'nin romanlarında toplumsal konulara değinme yöntemi. Çünkü annenin ölüm tarihi Türkiye' de verem vakaların en yoğun yaşandığı dönem. Annesinin kaybı ile geç çocukluk dönemindeki Süha bir anda büyümek, evin sorumluluğunu, kardeşinin bakımını üstlenmek zorunda kalıyor. Bu devirde, Demokrat Parti'li olduğu anlaşılan babasının çocuğuna karşı tek ilgisi sevgilisi Ferit ile görüşmesinin önüne engeller çıkartmak.

Bu ağır mesuliyet yıllarında Süha, maddi manevi bütün enerjisini biricik kız kardeşinin bakımına ve büyük aşkı Ferit'in sevgisini kazanmaya harcıyor. Ancak önce Ferit'in ihanetiyle terk edilişi tadıyor, ardından Avni ile evlenen kız kardeşi tarafından evden atılıyor. Böylece Süha büyürken öğrendiği; erkeği memnun etmek ve evin hâkimi olmak gibi kadına ait iki rolden de kovulmuş oluyor. Süha sonunda, giderek toplumdan uzaklaşıyor, kendisine romanları aracılığıyla yeni ve yapay bir dünya yaratıyor. Romanda sanatı meslek edinmiş diğer karakterlerin, drama oyuncusu Ferit' in ve şarkıcı Sevim' in, uğraşlarındaki kimlikleri ile karşılaştırıldığında özel hayatlarında bambaşka yaşam sürmeleri, buna karşılık Süha Rikkat' in iki âlemi tek algılaması bunun göstergesi. Çünkü romanlar kadının tek hayatı...

Roman başladığında Süha Rikkat; ölüm, ihanet ve vefasızlık gibi nedenlerle hayatında sevdiği herkesi kaybetmiş olarak, bir çatı katında tek başına kalıyor. Yaşadıkları sonucu artık sevmeyeceğini düşünüyor, dolayısıyla kadınlığının erkeğe zevk veren cinsel yönünü tamamen bastırmış durumda. Buna karşılık ev yaşamına sıkı sıkı sarılarak diğer alandaki kayıplarını telafi etmeye çalışıyor. Ancak, farkında olmasa da ilk bölüm boyunca, bastırıldığı güdülerin dirilmeye çalıştığını, yücelttiği hayatının aslında kendisini kontrol altında tuttuğunu gözlemliyoruz.

Mesela hostes kızı gördüğüne “kadınlığını yaşamaya gidiyor” demesi, şoförleri açık saçık konuşmakla, gelip geçenlere yiyecekmiş gibi bakmakla itham etmesi, gazetelerde fotoğrafları çıkan futbolcuların kaslı bacaklarını müstehcen bulması karakterin bastırılmış dürtülerini anlatıyor. Buna karşılık; evinde sürekli kapı kilitlerini, hava gazını, eşyaların yerini kontrol etmesi ise yücelttiği hayatının karakter üzerinde kurduğu baskıyı anlatıyor. Evindeki hâkimiyeti kaybetmesi halinde elinde geriye bir şey kalmayacağından korkuyor. Süha Rikkat’ın, dengedeki hayatı aile doktorları Mükerrerem Bey’den gelen “menopoza girdiği” teşhisi ile sarsılıyor. Üstelik “kadınlığını henüz doya doya yaşayamamışken”. Hekimin tavsiyesi ve kendi iç huzursuzluğunu giderme ihtiyacı doğrultusunda bir seyahate çıkmaya karar veriyor ve roman ikinci bölüme yani gelişme aşamasına geçiyor.

İkinci bölümü Sarp karakteri domine eder ve genç adam ana karakterimizin kendini tanıma yolunda önemli bir aşama kat etmesine yardımcı olur. Narlık ilçesinde, eskiden Levanten bir ailenin sahip olduğu evin önünde yaşananlar Süha Rikkat açısından kırılma anıdır. Kadın, büyüleyici akşam ışıklarının aydınlattığı akşamda kendini; terk edilmiş, camları ve kapıları sıkı sıkıya mühürlenmiş, ıssız konağa benzetir. Gördüğü manzara hoşuna gitmez ve Sarp’a karşı cinsel istek duyduğunu fark eder. Bu bölümde kahramanımız artık bastırmış olduğu cinsel isteklerini kıskançlık maskesinden çıkartır ve biz “kız kurusu” romancının, sevmediğini söylediği veya küçük gördüğü insanlarla ilgili cinsel fanteziler kurduğuna tanıklık ederiz. Ancak hâlen akli evde çiçeklerin sulanıp sulanmadıkları ile meşgul olmaya devam etmektedir. Bölüm sonunda Süha Rikkat’ın geçmişten gelen hayaletleri su yüzüne çıkar, sevilmeyeceğini düşünen, terk edileceğine inanan romancı erken davranarak Sarp’ı terk eder ve roman yazma işine, kendi dünyasına geri döner.

Üçüncü bölümde Süha Rikkat’ın Sarp ile yaşadığı maceranın sonuçlarını görürüz. Karakterin ilk iki bölüm boyunca şahit olduğumuz iç diyalogları burada artık sayıklamalara dönüşür. Zaman algısı kayar, günler haftaları, haftalar ayları kovalar. Mevsim sonbahardan kışa döner. Kadın, genç adama duyduğu isteği görmezden gelmeye çalışır ancak başaramaz. Pandora’nın kutusu bir kere açılmış ve artık kapanmaya niyeti yoktur. Sarp’tan gelen bir mektup, roman yazmaya çalışan ama düşüncelere kapılıp kaybolan kadını doldurduğu çileden kurtarır. Bildiği dünyanın aksine genç adam kadına sevgisini ilan etmekte, onsuz yaşayamayacağını itiraf etmektedir. Romanın düğüm noktasında kadın otelden çıkıp sahile koşarken; ne evdeki çiçeklerini, ne otel odasında yağın yağmura rağmen açık kalan kapısını, ne etraftaki insanların kendi hakkında söylediklerini umursamaktadır. Sevildiğini bilmek, sonuçları ne olursa olsun, kadını değiştirmiştir. Narlık’ ta tanıştığı Sarp, Süha Rikkat’ın kendine kurduğu dünyanın o kadar da sağlam olmadığını görmesine neden oluyor.

Senin adın bir deftere
yazıldı. Eskimez bir mavi
deftere Adın yazıldı...
Turgut Uyar

Selva Ezgi Yücel

Destan Gönüller

“Asılmış bir bez bebeğe gönül vermiştim.”

Yusuf, iftiraya uğramış bir peygamber. İsmi kendisi kehanetini gerçekleştirmesi suretiyle hem iftiraya hem de ihanete uğruyor. Gündelik duyarlılıkların alingan kahramanı... Basitçe bir omuz silkmekle geçirilebilecek şeyler Yusuf için ölümcül acıların kaynağı oluyor.

“Kime yanaştımsa başını çevirdi benden.”

“En kötü cümleleri benim için kurarlar. Onlardan kırık dökük, ama insanca bir bakış beklerken. Esirgeyip, görmezden gelecekler ille.”

Kronolojik olmayan bir sırayla çocukluğa ve ilk gençliğe gidip gelerek, sayıklamalar şeklinde, bilinç akışı tekniğiyle, insanlardan kaçan Yusuf'un sepya fotoğraf albümüne bakıyor okur.

Birsen ve Ümit'in önce ağaca asıp sonra havuzda boğdukları bez bebeğin mezarını kazın çocuk Yusuf. Nişan yüzüklerini (kendisi kelepçe diyor) aynı havuza fırlatan genç Yusuf. Yatılı okulun düşman koridorlarında diğer çocukların acımasızlığından kaçan ergen Yusuf. İstiklal'de Meliha'nın arabasına binen, Turgut'la Markiz'de buluşup yaz günü çay söyleyen saçları dökülmüş yetişkin Yusuf.

Bütün bu fotoğrafların ortak özelliği kadraja doğrudan bakmayan, elinde olsa küçülüp bir böcek kadar yer kaplayacak silik bir kahraman ki sıklıkla kendini bir böcek gibi gördüğünü tekrar ederek Kafka ve onun Gregor Samsa'sına selam gönderiyor.

“Kınkanatlılardan iri bir böcek oluyorum. İnsanlar benden tiksiniyorlar.”

Yusuf'un karanlık iç dünyası, çocukken çizdiği bir resmin detaylarında gün yüzüne çıkıyor. Resimde bir mezar başında uçurtma uçuran bir çocuk ve yanı başında çöreklenen karayılan ile aile bağlarının vurgulayan yazar, karayılan ile annesini, mezar taşı ile de babasını betimliyor. İlerleyen sayfalarda resmini anlattığında da Meliha'ya “Sensin yılanlı çocuk!” dedirterek resmin gücünü pekiştiriyor.

“Annem yününü örmeye başlamış. Elleri hiç boş durmaz. “Oyalanıyorum. Babanın ölümünden sonra tek eğlencem.” Babam ölmeden önce çok eğlenirmiş gibi konuşuyor. Yaz aylarının suskun, çıldırtıcı yalnızlıklarında akşam yemekleri geliyor aklıma. Babam eve dönüyor; bir karış surat, “Yemek hazır mı hanım? Bir ara etlerin iyi pişirilmediğinden, bir tuhaf koktuklarından yakınıp durmuştu. Sonra apar topar öldü babam.”

Bir tek Meliha samimiyetle Yusuf'u insanlığa güvenmeme bataklığından çıkarmaya çalışsa da hem Yusuf'un iş birliğine yanaşmaması hem de Meliha'nın yorgunluğu buna engel oluyor.

“Sevemezsin Yusuf, insanlardan kaçtıkça, kimseyi sevemezsin. İnsanlarla beraber yaşamayı, herkese benzemeyi öğrenmelisin.”

“Açık bir şey oysa. Yaşama acemisi olmak, açık bir şey. İnsanlarla nasıl ilinti kurulacağını bilememek demek bir anlamda. Zayıf düştüğümüz zamanlarda uğradığımız saldırılara cevap verememek demek. Cevap veremem; bilirsin. İçime atarım. Sesim soluğum kesilir. Yaşama acemiliğinden işte.”

Alt orta sınıf hırslarıyla hep yetinmeye çalışan bir kadın, Yusuf'un annesi. Durmadan “Malına sahip çık!” diye tembihliyor Yusuf'u. Yusuf ise hiçbir şeye sahip olmak istemiyor aslında. Hiçbir şeyi yoksa çalınacak bir şeyi de yoktur insanın.

Romanda Anadolu yakasının köşkleri ve yalıları ise mekân olmaktan çıkıp adeta kahramanlardan birine dönüşüyor. Genç cumhuriyetin filizlerinin toplumda ve bireyde yol açtığı kırılmaları yerli yerinde ve açıklıkla ele alan ve sağlam çatısıyla yazarın yüz akı bu ilk roman rüştünü fazlasıyla ispat ediyor.

Yararlanılan kaynaklar

Destan Gönüller-Selim İleri/ Everest yayınları 2009

Meltem Terzioğlu PETRİKOR KOKUSU | Öykü

“Zaman” dedi ve derin bir nefes aldıktan sonra sözüne devam etti annesi. “Zaman her şeyin ilacıdır dersem inanma. İyileşmek mümkün değil. Gün geçtikçe hastalığın ağır şartlarına alışıyor insan, hepsi bu.” Annesinin bilgiç tavırları tadını kaçırdı. Karşısında gördüğü, yirmi beş yıldır aynı hayatı paylaşmak zorunda olduğu kadın değildi sanki. İçini kaplayan sıkıntıyı aşabilmek için pencereden dışarı baktı. Puslu havanın arkasında gizli duran güneşi görebilmeyi umuyordu. Tam o anda penceredeki yansımasının üzerine konan yağmur damlasını fark etti. Anlaşılan bugün şanslı gününde değildi. Gözleri dizlerinin üstünde eğreti duran çantasına gitti. Birbirine kenetlediği parmaklarını çözüp elini çantaya daldırdı. Kabloları dolanıp koca bir yumru şekline alan kulaklığı avuçladı. Hemen sonra kulağına çalınan titrek sese kulak verdi, “Korkaksın. Evden kaçarken anneni peşine taktığın yetmezmiş gibi şimdi de annenin varlığından kaçmak için başka şeylerin peşine takılıyorsun. Ah yazık!” Sesin nereden geldiğini anlamak için oturduğu koltuktan ayağa kalktı. Annesi de dâhil herkes uykuya dalmıştı. Sıkıştığı yerden kurtulmak istedi.

Annesini uyandırmamaya dikkat ederek yavaş devinimlerle hareket edip kendini otobüsün koridoruna fırlattı. Dengesini kaybetmemek için koltuk kenarlarından destek alarak hızlı adımlarla şoförün yanına koştu. “Pardon?” Çaresizliğini ele veren sesiyle şoföre seslendi ancak geri dönüş alamadı. Bir kez daha şansını denemek istedi. “Affedersiniz?” Yaşanılan bu sessizlik onu korkuttu. Titreyen elleriyle usulca şoförün omzuna dokundu. Adamın fal taşı andıran fersiz gözleri kıpırtısızdı. Derin bir nefes aldı. Son bir kez şoförü uyandırmaya yeltendiği sırada yine o alaycı sesi duydu, “Korkak olduğumu söylemiştim sana. Karşında duran ölü adamdan medet umacak kadar acizsin.” Hızlı hareketlerle sağa sola bakındı. Otobüste kendinden başka herkes uyumaya devam ediyordu. Tüm gücüyle şoförün omuzlarını sarsmaya başladı. Adamın başı ölgün bir yaprak gibi sağa sola savruldu. Ne yapacağını bilemez bir vaziyette bağırmaya başladı, kimseden ses çıkmıyordu. “Korkak olarak yaşamaya devam etmek istemiyorsun öyle mi? Bu ölülerin arasında yavaş yavaş yitip gideceksin.” Kafasının içinde uğuldayan bu sesi duymamak için avuçlarını kulaklarına götürdü. İşe yaramadı. Ardından gelen kahkaha sesleriyle içindeki öfke iyice alevleniyordu. Başını kaldırdı. Otobüsün en ön penceresine tüneyen yağmur damlasına baktı. Yağmur damlası, çamur tutmuş cama aldırış etmeden sıırıyordu. Gördüklerinin gerçek olup olmadığını anlamak için gözlerini ovuşturdu. “Hadi ama! Hazır herkes ölüm uykusuna yatmışken kaç buradan. Geride bıraktığın izin üzerine yağacağız. Kanıt bırakmayacaksın arkanda, merak etme.” Dişleriyle mühürlediği dudaklarını aralayıp “Peki.” diyebilirdi sadece. Otobüs son hızıyla ilerlerken son kez annesine baktı. Ardından gözlerini kapayıp yağmur damlalarına kulak verdi. Etrafa sinen petrikor kokusu burnuna çarpıyordu. Duyumsadığı serinlikle içi ürperdi. Gözlerini araladı. Geçmişine veda ettiği otobüs son hızıyla uçuruma doğru ilerliyordu.

Belleklerde tozlanmış mazinin eşsiz ama neredeyse unutulmaya yüz tutmuş döneminin önemli kadın figürlerinin ruhsal derinliğine inen Selim İleri; edebi kimliğinin yanında yakın tarihin mücadeleci kadınlarını aynı sahneye sığdırarak, onların yalnızlıklarına, çatışmalarına kısacası şimdiki sessizliklerine ses olmuş bir yazar. İlk olarak kaleme aldığı Cahide Ölüm ve Elmas, Allahısmarladık Cumhuriyet ve son olarak da Mihri Müşfik: Ölü Bir Kelebek, yazarın kaleminden çıkmış yakın tarihin önemli karakterlerinin yer aldığı oyunlar, epik tiyatrodan izler taşıyor. Kahramanları; tanınmış ve toplumsal mazinin somut karakterleri olan, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleri ile yeni kurulan Cumhuriyet'in ilk zamanlarına tanıklık etmiş, öncü olmuş, toplumun genel kabulüyle uyuşmayan, cesur kadın karakterlerden oluşuyor.

Yazarın ilk kaleme aldığı Cahide Ölüm ve Elmas oyununda, Cahide Sonku'nun hayatından kesitlerin yer aldığı eserde Sonku'nun şöhretle başlayan hayatının, elindeki şampanya kadehlerinin mavi ispirto şişesine dönüşen yalnızlığı, umursamaz kişiliği ile birleşerek, bir elmas pırıltısından ölümün karanlığıyla sonlanmasına kadar uzanıyor.

Toplu Oyunlar Ölü Bir Kelebek

1997 yılında Avni Dilligil ödülü ve yine aynı yıl Afife Jale ödülüne layık görülen “Allahaismarladık Cumhuriyet” yazarın ikinci oyunu. Kurtuluş mücadelesinin öncü kadını ve cumhuriyet döneminin önemli yazarı Halide Edip, ilk Müslüman kadın oyuncu Afife Jale, tarihte yer edinmiş önemli kadın karakter Latife Hanım’ın hayatından kesitler birbiriyle iç içe geçmiş sahnelerle anlatılıyor. Bu üç önemli kadına Cumhuriyet tarihinin ilk erkek kadın terzisi olan Galip Beyin eşlik etmesi; sanki dönemsel olarak değişen moda gibi bu üç kadının da dönemlerine tanıklık edip daha sonraları unutulup gitmesini belki de önemini yitirmesini anlatması açısından ikna edici bir figür çiziyor. Aslında oyunda dört kadın var; Fikriye’nin hikâyesi ise oyun içinde oyun olarak Afife tarafından canlandırılıyor.

“Mihri Müşfik: Ölü Bir Kelebek” yazarın son oyununda toplumun genel ahlak kurallarının dışında, aykırı bir ressam Mihri Müşfik’in hikâyesini konu ediniyor. Dönemin toplum kurallarına göre Müslüman bir Türk kadının ressam olmaması gerektiği, toplumun bakışı ve değerleri ile karakterin özgür ve töre karşıtı kişiliğiyle ötekileştirilip dışlanması oyunun en sert vurgusu oluyor.

Selim İleri oyunlarında bazı sahnelerde romantik dönemin eserlerine de gönderme yapıyor. Shakespeare oyunlarındaki üst sınıf insanların şatafatlı kıyafetleri içerisindeki yaşamlarıyla, o yaşamları sahnede söylemek için ezberleyen aktörlerin, hayatın içindeki kahramanların sıradan kıyafetleriyle yıpranmış hayatlarının içindeki duygusal derinliği gözler önüne seriyor. Mekân olarak kimi zaman bir sirk, kimi zaman bir terzi atölyesi kimi zaman Halide Edip’in penceresinden mor salkımlar sarkan kitaplarını yazdığı bir ev oluyor. Mekânsal gerçekliğin silinip sahnelenenin ön plana çıkartıldığı oyunlarda; İleri romanlarındaki gibi ayrıntılara ve nesnelere dikkat çekerek kendine özgü üslubunu oyunlarında da gözler önüne seriyor. Bir oyuncunun birden fazla rolü üstlenmesi, izleyicilerin oyun metninin oluşum sürecine tanıklık etmesi, açılıştaki seyirciye hitap ederek sahnedeki oyunun yazarın kurgusu algısı yaratarak izleyiciyi ikileme sürükleyip, onu kurmaca dünyanın içine dâhil ederek kendisini sorgulamasıyla epik tiyatronun en güzel örnekleri arasında yerini buluyor. Baştan sona kadar hüznün ağırlıklı oyunlarında alt metin olarak sınıf farkı, zengin ve fakir arasındaki ayrım, ötekileştirme gibi temaların konuyla bütünleşmesi içeriği daha zengin hâle getirirken aynı zamanda diyaloglarla dönemin yaşandığı zamanki tarihin arka planını da veriyor. Üç oyununda da eylemden ziyade yaşanan oyunları oyunculara anlattırarak aktarması bir dezavantaj gibi görülse de, bu durum karakterlere daha fazla derinlik kazandırarak dramatik yapıyı daha da güçlendiriyor. İleri’nin kaleme aldığı oyunlar edebi tiyatronun en değerli örnekleri arasında yerini alıyor.

Kaynak: Selim İleri/ Toplu Oyunlar Ölü Bir Kelebek/ Everest Yayınları 2015

◦ **Himmet Çokal**

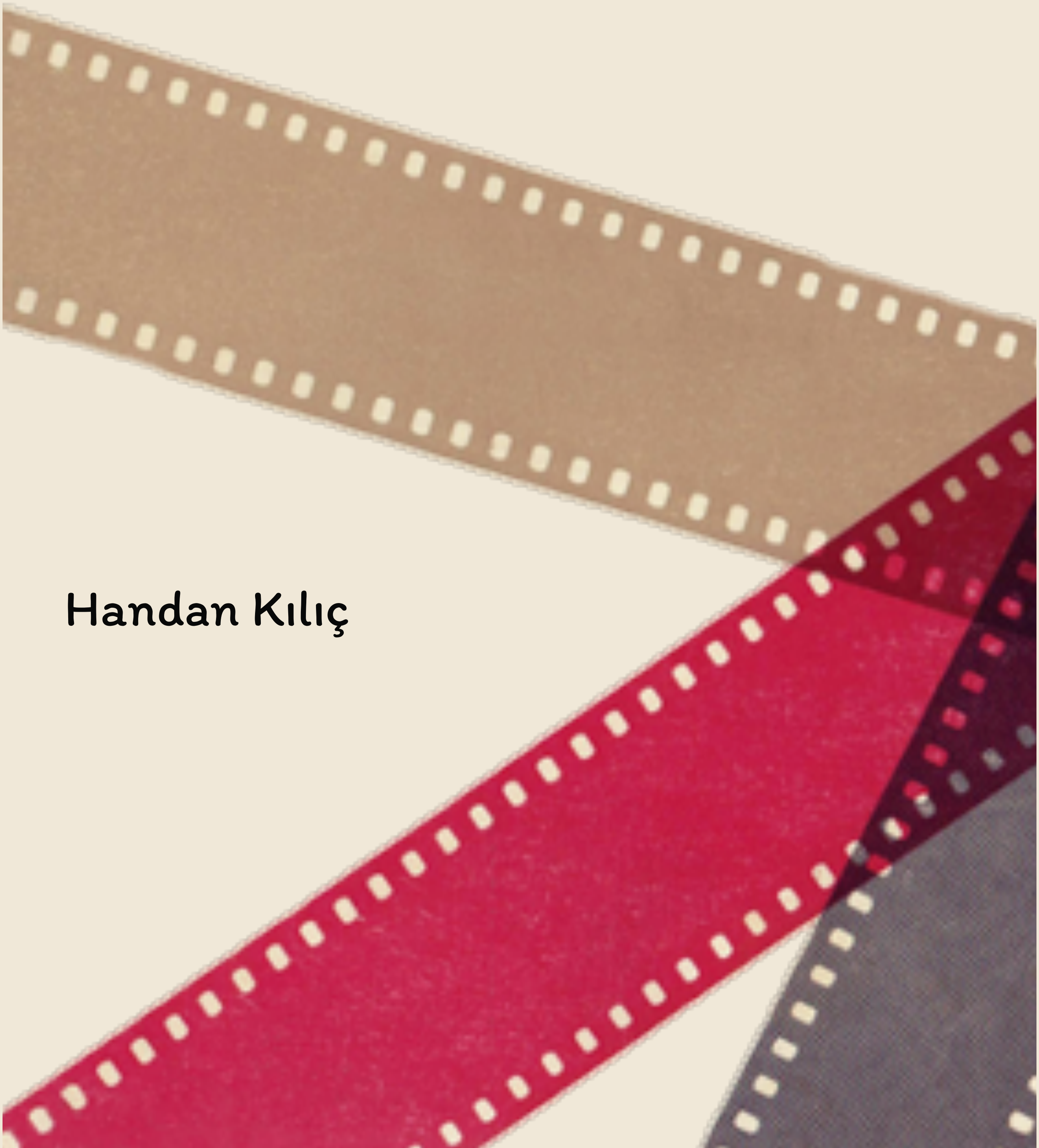
Cuma ertesi | Şiir

Öğle üstü, telaşsız bir cumartesi,
Perdelerimi dansa kışkırtıyor rüzgar.
Dingin akşamlar vaat ediyor haziran.
Koltuğum sakin,
Pencerelerim uğultusuz, suskun.
Ayaklarım bir önceki günden bertaraf.
Bedenim yorgun,
Ömür hatıralardan bîtap,
Zaman dünle bugün arası, Araf;
Biliyorum, yalnızım.
Biliyorum, yalnızlıktan acır içi insanın.
Düşünmüyorum...

Yazı-Yorum Sinema

Handan Kılıç

Handan Kılıç

Kırık Bir Aşk Hikayesi (1981)

Senaryosunu Selim İleri ile Ömer Kavur'un yazdığı "Kırık Bir Aşk Hikayesi" 1981 yılında Ayvalık'ta çekilmiş güzel bir filmidir. Hem yazan hem yöneten, anlatmayı her şekilde başaran kıymetli yönetmenimizin daha önce dört filmi üzerine yazmıştım. 26. sayıda Akrebin Yolculuğu, 27. sayıda Anayurt Oteli, 28. sayıda Gece Yolculuğu, 29. sayıda Karşılaşma adlı filmlere dair değerlendirmelerimi okuyabilirsiniz.

Bu filmi de diğerleri gibi çok sevdim. Tek cümleyle özetlemek gerekirse, diyalogları yazan Selim İleri'nin şu cümlesini söylerim: "İz bırakmış güzel şeyler kolay silinmez."

Başrollerini Hümeysra ve Kadir İnanır'ın paylaştığı film adından anlaşılacağı üzere, kavuşma ile sıradanlaşmamış aşkın kalıcılığından dem vuruyor. Hayat yolculuğu başka kişilerle devam etse de aşk yerleştiği kalpten çıkmaz diyor. Belki eskisi kadar kanamaz yaralar, kabuk bağlar, zamanla iyileşir ama her yara iz bırakır, gerçeğini görüntülerle haykırıyor.

Filmin kalbe değen müziklerini Cahit Berkay yapmış. Açılış sahnesi, aslında aynı zamanda filmin son sahnesi de. Elbette her hikâye gibi taşraya bir yabancının gelmesiyle başlıyor. Burada hayat çok yeknesak dedikleri sahil kasabasında liseye edebiyat öğretmeni olarak tayin edilen Aysel'in hikâyesi anlatılıyor.

Kısa sürede resim öğretmeni ile arkadaş olan Aysel onunla beraber evine doğru giderken bir konuşma geçiyor aralarında. Selim İleri'nin kaleme aldığı diyalogun kalitesi ve ülkemiz açısından hâlâ geçerliğini koruması sebebiyle aynen alıntılanmak istiyorum:

“Neden eski mahalleyi tercih ettiniz?”

“Şartlar diyelim. Sonra da sevdim daha özlü bir şeyler var burada”

“Doğru, insanları hastır.”

“Yeniliğe açılmıyoruz bir türlü.”

“Eskiye toptan inkâr ettiğimizden herhalde yeniyi de sindiremiyoruz. Hayat elbette değişecek ama böyle değil. Yeni evler, apartmanlar yapılıyor, büyük fabrikalar kuruluyor. Ama bütün kültür içki ve kumardan ibaret. Düşünce bir türlü serpilmiyor. Briç, konken, gece eğlenceleri... Hayat sadece her gün tekrar ediliyor, korkunç değil mi?”

“Benzer bir hayattan geliyorum. Başka bir yarın için çalıştığımızı sanıyordum. Oysa aynı şeyler tekrarlanıyordu; kısır çekişmeler... Aynı hatalara düşmemek için gerçekleri daha iyi değerlendirmek gerekiyor galiba.”

Bu konuşmayı yaptıkları resim öğretmeni bir zaman sonra yaşadığı bu anlamsızlığa daha fazla katlanamıyor ve hayatına son veriyor. Başarılı bir öğretmenken, çocukların hepsinin içinde yetenek olduğunu ancak hayatın tekdüzeliği karşısında hiç kimsenin resim yapmaya devam etmediğini anlatan adam, mesleğini icra etmenin yanında sanatla da uğraşılıyor. Ancak hiçbir ilerleme göstermeyen toplum karşısında yaptığının anlamsızlığını fark edince bu çileyi daha fazla çekmiyor.

Bugün bile ideal yaşam alanı olduğu var sayılan sahil kasabasında, yarım gün bir iş yapıp kendine vakti kalan, düzenli maaşı ve iş garantisi olan bir adam anlam arayışına yeniliyor.

Sermayenin el değiştirmeye başladığı, eşraftan ailelerin tarım gelirinin azalması ile gücünü kaybettiği, sonradan görme fabrikatörlerin sözünün geçtiği devirler başlamış. İşte, aşkın bir yanında, zora düşmüş ailesi için sevmediği bir kızla nişanlanan otuzuna yeni gelmiş Fuat var, diğer yanında ise otuz altı yaşında İstanbul'dan gelmiş bir öğretmen kadın.

Fuat, içindeki boşluğu hiçbir şeyle dolduramadığından her şeyden sıkılıyor Ve kimseyi sevemiyorken rastlıyor Aysel'e. Fena şekilde abayı yakıyor. Genç kadın, yanlış yaptığını bilse de ona karşı duramıyor. Çünkü aşk bir karşılaşmadır; vaktini kimse bilemez. Evlilik, nişan, yaş, mezhep, ırk tanımaz. Ve imkânsızlık körüğüyle ateşini büyütür.

Fuat, müstakbel kayınpederine gidip dürüst bir şekilde durumundan bahsettiğinde adam gülerek "Aşk yüzünden mi? Bütün aşklar üç gün sürer, hayatta sadece çalışmak vardır" diyerek umursamıyor. Kendi ablası da karşı çıkınca Fuat bunu kabul etmiyor. "Seni sevdiğimi herkes bilecek" diyerek âşık olduğu kadını faytona bindirip küçük ilçede dedikodular almış yürümüşken bütün sokaklarından gururla geçiyor memleketinin.

Film, müzikleri, diyalogları ve muhteşem çekimleri ile son derece sakın ilerleyip insanı dinlendirirken fayton sahnesinde atların koşuşuna paralel her şey canlanıyor. Birbirini seven kadın ve erkek yanyana, hızla insanların arasından geçerken aşkta diğer herkesin kıyıda kaldığını ve önemsizleştiğini hatırlıyoruz.

Berber olma cesareti ile kasabada bile yeknesak bir hayata sıkışmışlıktan kurtulabilirsiniz diyor adeta. Hayat aşkla güzelleşiyor, değişiyor. Çünkü aşk, acısında bile zevk barındıran büyüleyici bir zaman dilimi.

Lakin nasıl "Bütün" her zaman "Dilim"den fazladır, hayat da aşka galip gelir. Rutini bozduğu için aşkı kimse istemez, en yakınlarınız bile. İşte filmde de o bu ezeli yasalar işliyor, herkes aşkın karşısına dikilince Aysel gitmeye karar veriyor.

Ömer Kavur, sahne planlarında bir deha olduğundan seyrettiğimiz her görüntü bize kelimelere gerek duymadan çok şey anlatıyor. Ayrılık sahnesini harabede çekiyor mesela. İlk kez beraber yağmura yakalandıklarında sığındıkları, Fuat'ın da lisede ne zaman sıkılsa kaçıp geldiği, huzur bulduğu bu harabede ruhlarının haraplığını da görebiliyoruz.

Film, nişanla başlıyor, düğünle bitiyor. Hayatın olağan akışı arasına giren aşk yeknesaklığı yense de "Ne derler?" baskısını yenemiyor. Özgür ruhlu, sakallı Fuat akışa teslim ediyor kendini, damat tıraşı olunca bambaşka bir yüz çıkıyor ortaya. Kendisine münasip görülen sevmediği genç kızla evleniyor. Saklayamadığı bir hüznle düğünde ilk dansını yaparken Aysel de Fuat'ın ilk zamanlar ona getirdiği "Sarı Kanat" adlı kanarya ile beraber otobüse binerek ilçeden ayrılıyor.

Tıpkı evini ve görevini devraldığı öğretmen gibi, vazifesini yapıp sahneden çekiliyor. Adeta seyirciye her sahnede her karakter üzerinden bir devr-i daim yaşatılıyor.

On yıl sonra bir başka tayin yerine giderken otobüsü eskiden çalıştığı ilçede ihtiyaç molası verdiğinde Aysel onu görme şansını değerlendirmek istiyor. Artık fabrikanın başına geçmiş, zenginliği yaşamına ve tarzına yansımış, saçlarına aklar düşmüş kırkların başındaki Fuat sanki bu anı beklermişçesine koşa koşa geliyor. Kısacık zamanda yıllar sonra gördüğü aşkına “Hiç değişmemişsin” derken geçen zamanın üstünü örtmeye çalışmak çabasını anlatır gibi “Saçlarımı boyuyorum” diyen Aysel de gözlerinde derin bir özlemlerle sevdiği adamı seyrediyor.

Sessizliği Fuat’ın sorusu bozuyor. Bütün âşıkların merak ettiği cevabın peşinde soruyor:

“Beni hiç hatırladın mı?” Aysel sussa da gözleri gerçeği haykırıyor. Fuat bundan cesaretle gözlerindeki yaşları saklamadan devam ediyor: “Ben seni hiç unutmadım. Mutluluk yanımızdan gelip geçti.”

Aysel de gözleri buğulu mırıldanıyor: “Sarı Kanat öldü, kanaryan.” Sonra da otobüsüne yürüyor. İki çocuk sahibi Fuat, konfor alanını terk etme cesareti gösteremedi, sevdiği kadının arkasından, bir kez daha dur diyemeden gidişini izliyor. Kederli adımlarla döndüğü evinde çekmecesinde sakladığı fotoğrafa bakarken film bitiyor.

Evet filme dair çok detay verdim, analiz yazılarının gereği de budur ama yapılaşmaya yenilmemiş eski Türkiye’nin güzelliklerini görmek, pırıl pırıl bir Ayvalık seyretmek, aşkı hatırlayıp özlediklerinizi yad etmek isterseniz kırk bir yıl önce çekilen bu filmi tercih ederek günün, gündemin boğuculuğundan kurtulup dinlenebilirsiniz. Hayatınıza anlam katacak aşklar bulmanız ve sahip çıkabilmeniz dileğiyle, iyi seyirler.

Ne İzlemeli

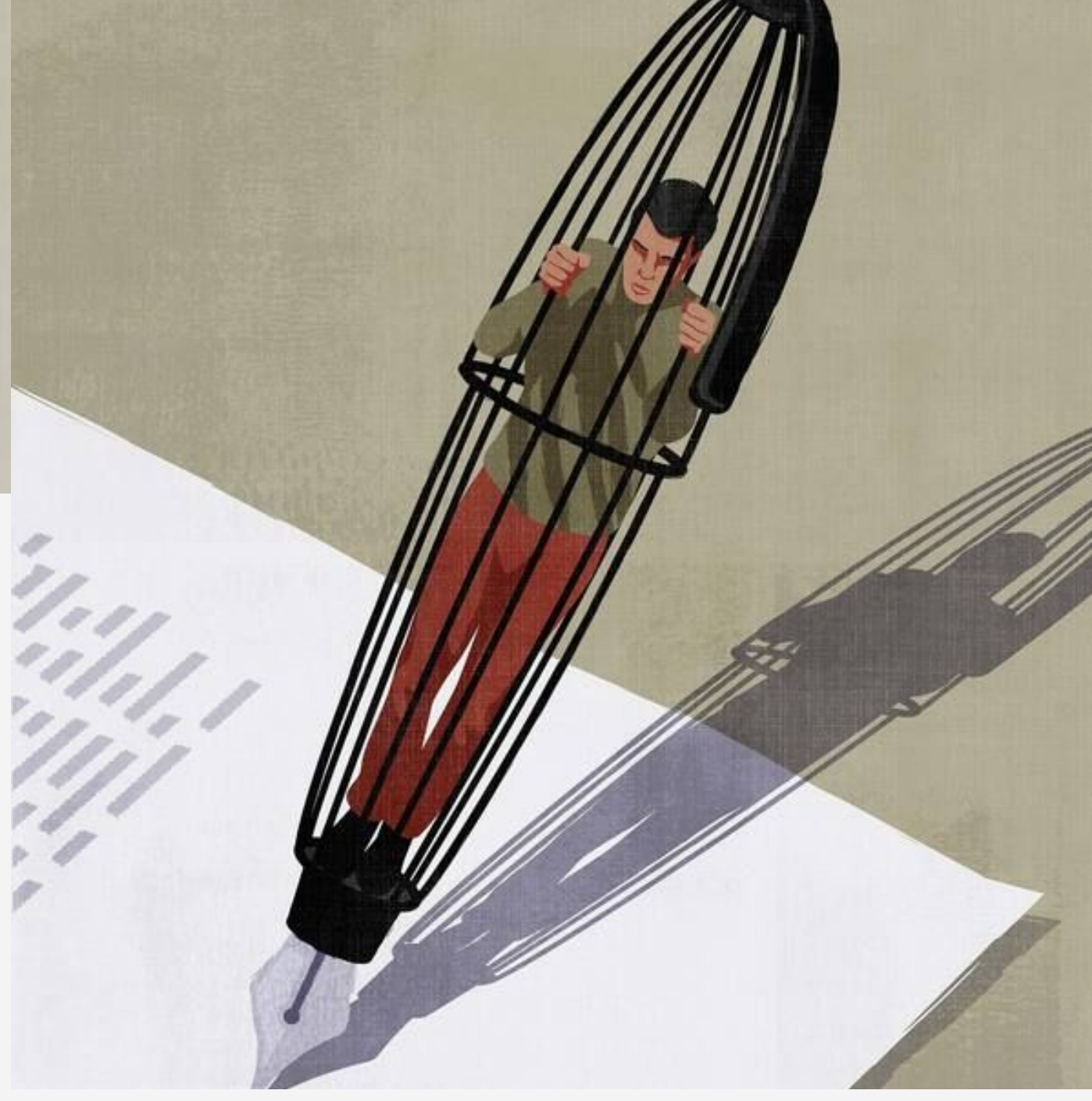

Elvis, Rock 'N' Roll müziğin kralı” Elvis Presley’nin hayatını konu ediyor. Elvis Presley’in hayatının bilinmeyenlerinin gözler önüne serildiği filmde Presley’in hayat yolculuğu, onu henüz kimse tanımazken keşfeden ve müzik yolculuğunda yanında yer alan esrarengiz menajeri Albay Tom Parker’ın anlatımı ile şekilleniyor. Presley’in menajeri ile olan karmaşık ilişkisine de odaklanılan yapımda, Presley’in şöhrete kavuşması ile yıldıza dönüşmesi arasında geçen 20 yılı aşkın sürede ikilinin arasındaki ilişkinin farklı dinamiği anlatılıyor.

"...bu sabahın tedavi reçetesi, ilaç reçetesi, başkalarının acısını paylaşmak."

Mustafa Deniz Serter Kalem | Öykü

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Gökyüzü aniden kararmış, gri bulutlar henüz bilmediğim bir dilde kendi aralarında yanıp sönererek haberleşiyordu. Biri parlarken diğeri kararıyor, öbüründen çıkan gürültülü ses, sınıfın camlarını titretiyordu. Ben ise vazgeçilmez dostumun yanı başında bu eşsiz tabiat olayını izliyordum. Okulun bahçesinde dimdik duran ve hiçbir şeye aldırmayan, sert esen rüzgârda sallanan ama yıkılmayıp direnen akrabamın başının hemen üzerinde masmavi bir ışık belirdi. Bütün sınıf o anda korktu, bina sarsıldı. Kardeşim, bir kız öğrencinin sütbeyaz dişleri arasındaydı. Küçük ela gözlerini kocaman açmış, pembe dudaklarıyla, heyecanla kardeşimin başını ısırıyordu. Sol önünde oturan al yanaklı, atkuyruğu saçlı kız, dostumu minik elleriyle kavramış ve korkudan kireç gibi bembeyaz kesilmiş yüzüne kapatmıştı. Erkek öğrenciler, kızların korkularından kendilerine pay çıkarıyor, kıkır kıkır gülüyorlardı.

“Korkmayın” dedi Sezai Öğretmen, üzeri sık siyah tüylerle kaplı eliyle beni dostumun yanından aldı ve “Bugün de gelmedi” diyerek sıkıntıyla alnını ovdu. Derse başlarken yaptığı sınıf yoklamasını artık son dakikaya bırakmıştı. Beni, boğumlu parmaklarının arasında çeviriyor, havaya atıp tutuyordu. Sağ elinin terli avuç içinde dururken, sol kolundaki yırtık kayışlı saatine baktı. Öğrencilerinin isimlerini tek tek okudu. Listenin sonunda adı Cemil olan öğrenci “Burada” dediği sırada zil çaldı ve bütün sınıf dağıldı. Dostum defterin üzerinde, sağlı sollu hızla gidip durdum ve sonra ani bir hareketle ceketinin iç cebine girdim. Normalde defteri, kuzenim mavi uçlu tükenmez kalemle imzalardı. Artık görmüyor ama duyabiliyordum. Kendi kendine mırıldandı. Okuldan çıktı ve arabasına bindi. Çok sigara içen bir insan gibi öksürerek çalışan arabasıyla yola koyuldu. Ceketinin iç cebinde duruyor, her direksiyon manevrasında sallanıyordum.

“Yürüsene be! Yürü ulan neyi bekliyorsun?” diyordu sinirle ve kornaya basıyordu.

Üç kez soldan sağa ve sağdan sola gidip gelerek, sonunda cebin ortasında durdum. Arabadan indi ve bir kapıya vurdu. Kapı açılmadı. Birkaç kez daha vurdu. Sıkıntıyla soluk alıp veriyordu. Menteşesi gıcırdayarak açılan kapının eşiğinde ince, tiz bir ses geldi.

“Adın ne senin?”

“Gülsüm” dedi kız çocuğu; “Baba gitti! Yok!”

Sesini çıkarmadı öğretmen, sessizce bekledi.

“Al çilek!” Çilek yersin?”

“Yerim” dedi öğretmen.

“Gülsüm! Kimmiş gelen?” dedi Mehmet. Birkaç kez sınıfa gelmişti, sesini hemen tanımıştım.

Kendini tanıtan öğretmen içeriye girdi. Beni, kırtasiyeden satın aldığı gün ceketinin yakasına taktığı gül gibi kokan evde öğrencisiyle konuştu.

“Artık okula gelmen lazım. Yoksa devamsızlıktan atılacaksın. İdare ediyoruz ama nereye kadar?”

“Yokluk öğretmenim. Yokluk bitinceye kadar!”

Omzunu hafifçe geriye atıp, eliyle pantolonunun arka cebinden cüzdanını çıkarırken, cebin en dibine doğru kaydım.

“Yetmez ama...”

“Olmaz” dedi Mehmet ve öğretmenin sözünü kesin bir dille kesti.

Yaptığı hareketten pişmanlık duyduğu anlaşılan öğretmen, gerisingeri cüzdanını cebine koydu. Ceketini oynamış, cebin köşesine sıkışıp kalan beni parmaklarıyla çekip çıkarmıştı.

“Al oğlum. Bari bunu al. Bu günler de geçer” dedi ve evden çıkıp gitti.

Mehmet’in minik avcunun içinde öylece kaldım. Artık yeni sahibimin elindeydim. Çok nadir beni berbere tıraş ettiriyor, mutfaktan aldığı büyük bıçakla ucumu dikkatle sivriyordu. Yaza yaza tükenmedim.

Aradan yıllar geçti. Delikanlı Mehmet’in iri elinin orta parmağı kadar küçüldüm. Kenarda köşede değil, her zaman gözünün önünde duruyordum. Bir gün, dostum defterden küçük bir sayfa kopardı. Beni eline aldığı o ilk gün ki gibi yumuşacık kavradı ve şunları yazdı; “Öğrenciniz Avukat Mehmet Bayram’dan, değerli öğretmenim Sezai Kara’ya...”

Yazı-Yorum
Sanat

Nuray Narbay

Gustav Klimt'in Döngüleri

Çoğumuz Gustav Klimt'i, iki figürün aç bir kucaklaşmada eridiği 1907 tarihli başyapıtı olan The Kiss- Öpücük adlı eseri ile tanırız. Vücutları aynı kumaşla birbirine bağlayan ressam deseni hem yakınlığa hem de anatomiye gönderme yaparak, parıldayan altın bir goblenle boyar. Erkeği örten taraf dikdörtgenlerle süslenirken, kadınıniki eş-merkezli dairelerle kaplanır.

“Viyana Ayrılık Hareketinin” lideri olan Klimt, bir sembolizm ustasıydı. Tuvallerini, duvar resimlerini ve mozaiklerini dolduran zengin, cömertçe dekore edilmiş figür ve desenlerine cinsellik ve insan ruhuna göndermeler yerleştirdi. Çoğu zaman; mesajları olan zevk, özgürlük ve insan ıstırabı sadece incecik örtülürdü.

Yaptığı cesur resimler zamanın Viyana'sında skandal olarak karşılanırsa da şehrin seçkinleri onun çalışmalarına hayran kaldı ve sık sık onu portrelerini yapması için görevlendirdi. Sanatçı yaşlıları, Klimt'in figüratif resme çığır açan cinsellik, atmosfer ve ifade enjeksiyonunu tanıyarak onun tarzıyla büyüldü.

Auguste Rodin, Klimt'in Viyana'da ki 14. sergisinin bir parçası olan ünlü 'Beethoven Frizini' ziyaret ettiğinde, parçayı "çok trajik ve çok ilahi" olarak övdü. Egon Schiele de dahil olmak üzere daha genç Avrupalı dışa vurumcu kuşağı, Klimt'i yüceltti ve kahramanları olarak ona tutundu.

Nuray Narbay

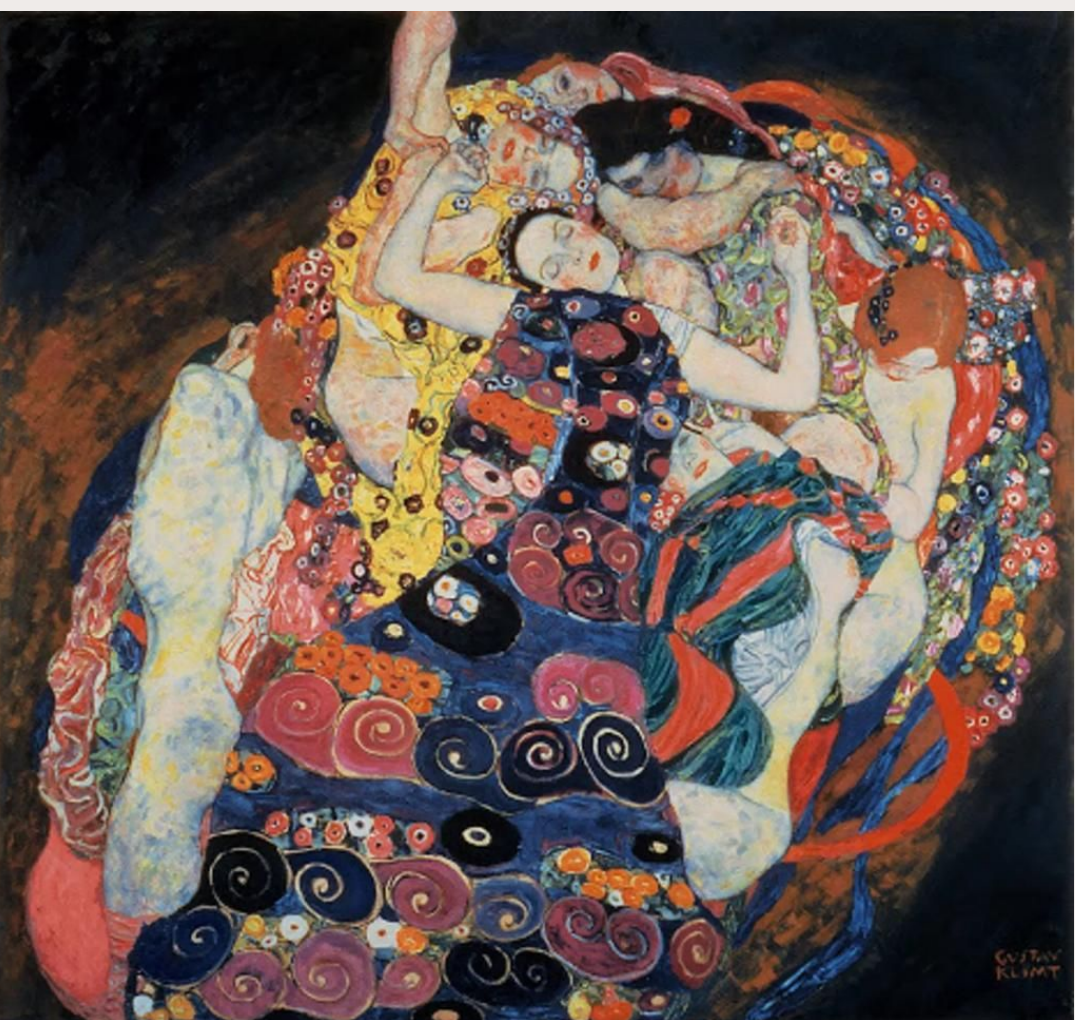

Klimt, kişisel hayatı veya işi hakkında konuşmayı sevmiyordu. "Bir insan olarak özellikle ilginç olmadığımı ikna oldum. Benimle ilgili özel bir şey yok" dedi bir keresinde. "Ben her gün sabahtan akşama kadar resim yapan bir ressamım. O kadar."

Ancak geride bıraktığı ayrıntılar bize farklı bir hikâye anlatıyor. Klimt, mesleğini tutkuyla inceleyen ve düzene cesurca başkaldıran bir sanatçıydı. Utangaç ama büyüleyici olan, resim yaparken kaftan giyen ve evcil kedisine ve belki de hepsinden çok resimlerinin ana konusu olan kadınlara tapan biriydi.

Tanınırlığı zamanla arttıkça düzenli, dekoratif ve portre işleri akışı ve bunun sonucunda finansal bağımsızlığı Klimt'i daha yaratıcı riskler almaya teşvik etti. 1900'lerin başlarındaki erotik çizimleri, insan formuna ve arzusuna olan ilgisi kariyerinde yarattığı eserlerde Klimt'in bir Casanova olarak ünlenmesiyle desteklenerek ara ara bunların bir kadın düşmanı olarak okunmasına sebep olduğu da söylenmekteydi.

Viyana, Klimt'in yaşamı boyunca, çöküşleri ve sanatsal deneylerle dolu dolu yaşadığı bohem bir şehir olacaktı. Ancak şehrin hükümeti ve geleneksel sanat kurumları; Klimt'in, mimar Otto Wagner, besteciler Gustav Mahler ve Arnold Schönberg ve psikanalist Sigmund Freud gibi genç sanatçılar ve entelektüeller tarafından desteklenen bu avangard kültürel harekete şiddetle karşı çıkmaktaydı.

Klimt, Viktorya dönemi baskısını ifade özgürlüğüyle karşı karşıya getiren bu paradoksal ortamda olgunlaştı. Kısa süre sonra arzu, hayaller ve ölümlülük üzerine düşüncelerini sembol yüklü resimlerle kanalize etmeye ve klasisizm, rasyonalite ve natüralizmi destekleyen daha geleneksel resim yaklaşımlarını reddetmeye başladı. 1890'da Sanat Tarihi Müzesi için sanat tarihini betimleyen büyük bir duvar resmi yapmakla görevlendirildiği zaman risk almaya başladı. Mısır'dan Rönesans'a kadar her aşamayı kadın figürleriyle temsil etmeyi tercih etti. Ancak Klimt; öncüllerinin yaptığı tarihi ve alegorik tabloların aksine, konularını tanrısal değil insani özelliklerle temsil etti. Antik Yunan tanrıçalarının sakın, efsanevi halinden ziyade onun figürleri, bohem akranlarından birine, derin düşüncelere sahip, yaşayan, nefes alan bir kadına benziyordu. Klimt'in "femme fatales" inin ilkiydi. Kadın figürleri hem baştan çıkarma hem de yok etme yeteneğine sahip güçlü, etkileyici kadınlardı. Bu duvar resmi, kabul edilebilirliğin sınırında sendeleyeyen Klimt'in işinde artan bir deney ve isyan dönemine yol açtı.

Viyana sanat kurumu bu durumdan memnun değildi. Klimt, üniversitenin tören salonu için bir komisyon kazanmış olsa da, eleştirmenler ressamın yine "belirsiz biçimlerine ve insan ilişkilerinin cinsel özgürleşmeyi düşündüren belirsiz çağrışımlarına" hemen itiraz ettiler. Duvar resminin bir paneli için bir taslakta çıplak bedenler bir yıldız girdabının yanında gökyüzüne doğru yükseliyordu. Sonunda Klimt projeden ayrıldı, ancak bu şekilde devam etmekten vazgeçmedi. "Sansür yeter," dedi yanıt olarak. "Kaçmak istiyorum...Devletin her türlü desteğini reddediyorum, onsuz yapacağım." 1901-02 arasında, orijinal olarak 'Eleştirmenlerime' başlıklı Goldfish'i yaptı. Resim arkasını izleyiciye doğru yapıştıran çıplak bir periyi gösteriyordu.

Kısa bir süre sonra Klimt, yaldızlı detaylarla parıldayan Bizans sanatını gördüğü İtalya'nın Ravenna kentine yaptığı gezisinin ardından ünlü Altın Dönemine başladı. Portre siparişler için uygunluk sınırları içinde kalması istendiğinde, figürlerinin kıyafetleri, zengin altınlar, kırmızılar, maviler ve yeşillerle işlenmiş soyut şekiller duvar halıları haline geldi. Bu süre zarfında, insan figürlerinden yoksun manzaraları veya soyut çalışmalarında bile organik formlar, dalgalı spiraller, hızlı girdaplar, çiçekler gitgide tuvalinin her yanını kaplamaya başladı.

“

Klimt 55 yaşında inmeden kaynaklanan komplikasyonlar sonucu zamansız ölümüne yaklaşırken, resimlerinde yaşam döngüsüne yaptığı göndermeleri daha sık görülür oldu. Örneğin, Hayat Ağacı adındaki son çalışması bir sembol haline gelir. Ağaç, sanatçının en sevdiği temaları bir araya getirir. Çiçekler, kadınlar ve sürekli değişen mevsimler.

Klimt'in sanatı cesurca kısıtlayıcı gelenekten ayrıldı. Natüralizm ve klasisizmin katı ilkelerini fırlatıp atan yeni bir figürasyon dönemi başlatıp bunun yerine, arzularını ve duygularını bildiren, etkileyici insan figürlerini yerleştirdi.

Tüm bunlar Klimt'in ölümünün ardından bile resim sanatını etkilemeye devam etmektedir. O zamanlar altın dönemine ait tablolarının ve ölümünden hemen önce yaptığı yapılandırılmış manzaralarının sırasıyla Art Nouveau ve Kübizmin ilk habercisi olduklarını henüz kimse bilmese bile, kim bilir o bu döngünün geleceğini çoktan biliyordu...

Fikret Yazıcıoğlu

DOREMİ ve DİĞERİ

Mısralar başkaldırdı mı susacaksın
Hiçbir şey yerli yerinde olmamış olacak
Yelkensiz küreksiz can kurutan bakışların
Kırık dökük harp şehirleri gibi utangaç
En delikanlı fırtınalara tutuklu saçların
Bir fırtınayı sindiremeden diğerini suçlayacak

Mısralar başkaldırdı mı susacaksın
Gözbebeklerinde ikiz kristal kar küresi
Güneş karakterli günlerin avuntusuyla
Uçlarından yağarken yer göğe beyaz karanlık
Bin birinci defa unutmuşsun örtmeyi
Yarı uykulu kardan adamların üzerini

Mısralar başkaldırdı mı susacaksın
Mine işlemeli kenarından akarken fotoğraf
Usulsüzlükten kovuşturmada yanık toprak hatta sepya
Bir avuç deniz kabuđu menekşeyle begonvil pozu
Zannedersin en alaturka muhabbetlere koşulu

Mısralar başkaldırdı mı susacaksın
Naftalini tazeliğini yitirmiş çeyiz sandıklarına
Allı pullu hurçlarında unutmadım sandıklarına
Leyleđin gözünde kafes ısırığı kadar yabanıl
Bölünürken bir ekmeđin gürültüsü kadar evcil
Ne varsa bırak güftesiz ve bestesiz usulca

Tomris Uyar Öykü Yarışması

Öykü edebiyatın sarıp sarmalanan, gözlerden sakınan, en değerli parçalarından biridir. Öykü damıtılmıştır, süzülmüştür ve narindir. Tomris Uyar öyküleriyle edebiyata kıvam kazandırmış, onun karatını arttırmıştır.

Öykü yazarlarının veya bu yola baş koymuş yazar adaylarının hepsi bir şekilde okumuştur Tomris Uyar'ı. Şayet "Ben hiç okumadım" diyorlarsa da, Tomris Uyar'a öyküden ve onun külliyyatını ezberlemiş yazarları muhakkak okumuşlardır. Zira yolu ve sevdası edebiyattan geçen herkesin soluklanacağı bir duraktır o. Durakta beklenir, sabırsızlanılır, o günün ilerleyen saatlerine dair hayaller kurulur ve sık sık zaman sorgulanır. Hep geç kalmıştır o otobüs, bir türlü gelmek bilmez. Yerinde duramaz yolcu. Duraklar o yüzden çok önemlidir. Doğru yerde olduğumuzun altını çizerek ve bizi düşüncelerimizle baş başa bırakır. Beş dakika bile çok uzundur o durakta. Beş dakika. Yüzlerce şey düşünür, duygudan duyguya geçiş yaparız. Sonra otobüs gelir, durak bizden sonrakileri beklemeye başlar. İşte Tomris Uyar kimdir diye sorarsanız; cevabı burada gizlidir: Bütün şehirlerde, semtlerde ve hatta köylerde varlığını öykülerine mühürlemiş, zamanı bizim için uzun kılan, eşsiz bir kalemdir, "Bir sonraki otobüse binsem de olur, biraz daha bekleyeyim" diyeceğimiz bir edebi duraktır.

Bu yıl birincisini düzenlediğimiz Tomris Uyar Öykü Yarışması finalistlerinin durakta bekleme maceralarını sordum. Keyifli okumalar...

Alkım Doğan

Öykünün an'a odaklanan, minimalist yapısını seviyorum. "An", hayatı az çok deşifre eden bir gizli sandık, bir kara kutu gibi. Bana kalırsa içinde hayatın bütün gizli gerilimlerini, özlemlerini, kırıklıklarını bir öz olarak bulmak mümkün. Bir öyküyle an'ın şifresini kırmak ve söyleyeceklerinizi o çatlaktan, öykünün o güçlü ve berrak sesiyle dünyaya haykırmak bana büyüleyici geliyor. Diyeceğiniz yeni bir şey değil belki ama onu yeni söyleme yollarını keşfetmeye çalışmak, böylece o sözün ağırlığını başka bir biçimde yeniden tartmak, onu yeniden dünyaya sunmak, okur olarak da yazar olarak da bir hikayeyi sessizliklerle, söylenmeyenlerle birlikte kurmaya çalışmak, bu ince ve çetin işçilik hoşuma gidiyor. Durgun görünen –ve elbette görünenin ardındakine bakma merakımız baki- bir suya yoğun bir duyguyla bir taş atıyorsunuz ve suyun nasıl titreşeceğini, sudaki halkaların nerelere ulaşacağını yazar olarak siz de kestiremiyorsunuz. Bu çok heyecan verici.

İyi öykü zannediyorum okurun hakikatiyle buluşup onda bir yer eden, hatta ömrüne okurun zihninde devam eden öykü...Vüsat Bener'in Havva, Nursel Duruel'in Annem, Geyikler ve Almanya, Tomris Uyar'ın Yaz Şarabı öyküleri mesela hep benimledir, Füzuzan öykülerindeki yalnız bırakılmış anne çocuklar zihnimin bir köşesinden ara ara çıkar gelir. Bizi hiç ummadığımız yerlerden yoklayan, bize insan olmanın, bir yeryüzü sakini olmanın başka başka hallerini anımsatan, duygu ve düşünce evrenimizi zenginleştiren ve sorularıyla taze bakış açıları sunan öyküleri seviyorum. Elbette iyi bir öyküde başta dil, kurgu, zaman, atmosfer olmak üzere bütün öykü bileşenleri adeta o anlatının, o yapının organik parçaları haline geliyor. Her unsur olması gerektiği gibi adeta.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından "usta" kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Yazmak biraz da yeryüzünü keşfe çıkmak gibi benim için. Van Gogh'un renklerle bir duyguyu yansıtmayı başardığı odasından, Egon Schiele'nin kendi yüzünü yabancı bir coğrafya gibi algıladığı otoportrelerinden, Yaşar Kemal'in uzun uzun anlattığı Toroslar'daki çakır dikenlerinden, Virginia Woolf'un dalgalarından, gelgitli metinlerinden, Orhan Kemal'in gündelik hayatın tozuna toprağına karışan insanların kanlı canlı tasvirlerinden, bir şarkının ritminden, evin önündeki çiçekçinin gündelik neşesinden, her şeyden öykü adına ilham alabiliyor insan. Her şey merakla başlıyor. Dünyayı, insanı merak ettikçe görmeyi, duymayı, dokunmayı öğreniyoruz.

Öykü yolculuğumda Jale Sancar'tan bu işin nasıl titizlik gerektirdiğini, dilin ne menem kezzetli bir şey olabildiğini öğrendim. Selim İleri hem çiçeklerle, inceliklerle hem yerli edebiyatın hiç bilmediğim isimleriyle tanıştırdı beni. Jean Rhys gerçeğin yüzüne cesaretle bakan öyküleriyle, Truman Capote kıvrak diliyle kat kat inşa ettiği metinleriyle; Ayfer Tunç her seferinde merakımı kışkırtan sıradışı karakterleriyle; Sabahattin Ali yalnızlığıyla ve Anadolu coğrafyasını, insanını kalıplara sokmadan tanıma hevesiyle; Memduh Şevket Esenal, Haldun Taner neşenin, hafifliğin de edebiyata dahil olabildiğini göstererek bana ilham verdi. Bu liste düşündüğümde de uzun ama bir kişiyi es geçemem: Sait Faik...Hişt hişt seslerine kulak kesilmemin, vapurları sevmemin, bu dünyada sardunyaların, ada kuşlarının, Kör Mustafaların da varolduğunu hatırlamamın ve belki de öykünün yüreğinin kusurlarını örtebilecek kadar büyük ve edebiyatın kendisinden daha önemli olabileceğini düşünmemin baş sorumlularından kendisi...

Gizem Engüzel Keten

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Yazmak küçük yaştan beri her zaman hayatımda oldu. Hepimiz birer öyküyüz aslında. Bazı kısımlarını kendimiz yazdık bazı kısımlarını ailemiz, arkadaşlarımız, toplum, normlar, atalarımız. Bazılarımız temize çekilmiş öykü, bazılarımız ise tamamlanmamış daha. Belki de hep yarım kalacak. Yazmanın gücünü fark ettiğimden bu yana öykülerimle kendimi hem eksiltip hem çoğaltabiliyordum. Zamanı kırıp karakter inşası üzerinden kendime daha çok yaklaşıp içten içe kendimi onarıp, yıkıp, tekrardan nakşedebiliyordum. Bu kadar büyüğü bir alanda yazmak hem çok zor hem de çok etkileyici.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

İyi öykü yazarının kaleminden çıktıktan sonra yazarının gölgesine boyun eğmeyen, aşan, başkaldıran, evcilleşmeyen öyküdür. Öykünün doğası vahşidir, uysallıktan uzak, okuyucusunun zihninde rahme tutunur gibi kendini büyütür, kendini doğurur.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Ustam olarak kabul edeceğim güçlü öykücüler Tomris Uyar, Leyla Erbil’dir. Öykünün doğasını dışı kabul ederim her zaman. Bu iki “Kurtlarla Koşan Kadın” Öykücülüğün ruhunu gösteren birer coğrafi işaret gibi her zaman yönü Türk Edebiyatının güçlü kadınlarını işaret eder. Çokçasayı ve minnetle!

Esra Kahya

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

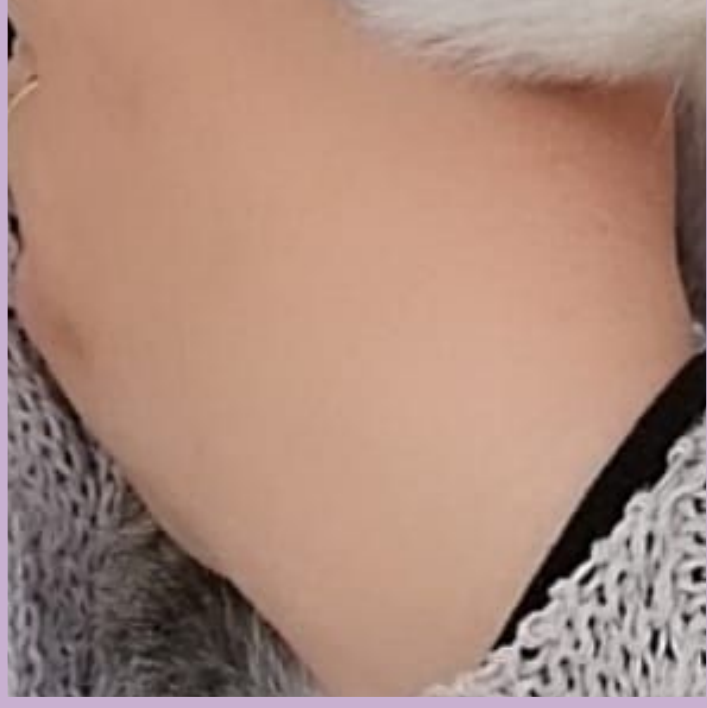
Öyküyü terim anlamının dışında “Bir olayın ya da durumun kurguyu esas alarak; söylem ve hikâye öğeleriyle anlatılmasıdır.” şeklinde tanımlayabilirim. Ya da “Yazarın zihnindekilerin kurguyla vücut bulması, hayal gücünün yazı-düşümü; zamanın, mekânın ve kişilerin ötesinde kurgusal bir im...” gibi farklı tanımlar da yapabilirim. Öykü için ne dersem diyeyim bütün tanımların merkezinde kurgu olmalı. Anlatı öğelerinin üstünde. Çünkü kurgu, öykünün kapısını okura açar, okuru öykünün sokaklarında dolaştırır. Zaman, mekân, karakter, bakış açısı, üslupla da zenginleşir ve böylelikle amacına ulaşır.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından "usta" kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Usta-çırak ilişkisine mesleğim gereği çok önem veriyorum. Toyluk hangi ustanın ellerinde giderilirse çırak da ona benzer. Öğrencilerimin benden izler taşıyor olmasını seviyorum.

Ustalarımın izlerini taşımaktan duyduğum gurur kadar. Bu yolda iki isimden söz edebilirim. Bana öykü dünyasının kapılarını açan, beni yüreklendiren, bana inanan ilk isim çok değerli Ethem Baran'dır. O olmasaydı ben hâlâ okuduğum kitapların aralarına gizli gizli bir şeyler yazıyor olacak ve belki de Sevgili Nilgün gibi en yakınım tarafından bile bilinmeden ölecektim. Tek okuru kendi olan bir ben olmaktan kurtuluşum, Ethem Baran sayesinde. Kabuğumu kıran, özüm döndüren, "yazacaksın!" diyen odur. Ona karşı minnetim ve sevgim hiç bitmeyecek, öykülerinden ve yüreğinden çok şey öğreneceğim. Diğeri ise üniversiteden hocam, Profesör Bayram Baş. Kelimelerle oynamayı, birçok manaya gelmeyi, kelimeleri sevmeyi ondan öğrendim. Büyük bir söz ustasının elinde yetişmek, onun zekâsının kıyısında pişmek ufkumu açtı. Öykülerimdeki metaforlar, imgeler, kelime oyunları hep ustamdan aldığım elin yazdıklarıdır. Minnetim ve sevgim hiç bitmeyecek, kelimelerinden ve yüreğinden çok şey öğreneceğim.

Fulya Taşçeviren

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

İlkokul ikinci sınıfta bir arkadaşım belki kurtarırız umuduyla donmak üzere olan bir kuş getirmişti evimize. Zaten çok duygusal bir çocuktum, kuşun o hali beni çok etkilemişti, hemen onunla ilgili bir öykü yazdım. Maalesef kuş kurtulamamıştı, ama diğer yanda, benim hikâyemde yani, kuşun yaşama ihtimali çok heyecan vericiydi. Bugün hala bir yerlerde o kuş uçar mesela... Sonra okumak... Kendi dünyanızdan öte bir dünya keşfetmek, resmen sihirli gibi...

Annemin kütüphanesi vardı. Onun kütüphanesinden aldığım kitapları okumak hem bana kendimi büyük hissettirirdi hem de beni başka dünyalara sokardı. Babam da her istediğimizde kitaplar alırdı bize. Kardeşimle balkona kilim atıp kitap okumak en büyük yaz eğlencemizdi. Okudukça yazma isteği daha da belirginleşti. Lisede dönem ödevim edebiyattandı. Yazmaya ilgimi bilen hocam farklı konular verip bunlarla ilgili hikâyeler yazmamı söylemişti. O hikâyelerle bir defteri doldurmuştum. İşte benim ilk kitabım o dönem ödevidir.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

İyi öykü belli kurallara göre yazılan, sistemli, düzenli öykü değildir. İyi öykü; damakta tat bırakan, okuyucunun kalbine dokunan, okunup bittiğinde sarılıp ayrılmayı istemeyeceğiniz öyküdür. Hayatınıza girer ve yazarını, konusunu, kahramanlarını unutsanız bile damağınızda bıraktığı tadı, kalbinizdeki o acı/tatlı hissi hiç unutmazsınız.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Beni çok etkileyen kitapları sorsaydınız eğer belki sayabilirdim; ama yazar ismi istediğinizde kimseyi keşke şunu da söyleseydim diye es geçmek istemem. Çocukluğumdan beri çok kişiden beslendim çünkü. Hele Türk yazarlar arasında ayırım yapmak çok zor, ayırım olsa da o bana kalsın. Ama yabancı yazarlardan Steinbeck sadece okuduğum an değil, okumamın üstünden yıllar geçmiş olsa bile hala etkileyiciliğini sürdürüyor. Anlatmak istediklerini dramatize ederek değil, olduğu haliyle aktarıyor. Tam da bu sebeple Steinbeck'te acı daha büyük, sevinç daha gerçek.

Barış Selim UZUN

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Dokuz on yaşlarında, sosyal açıdan zayıf bir çocuk olarak kendi düzen ve doğrularıyla sıfırdan bir dünya inşa edebilmek imkanından büyülendiğimi hatırlıyorum. Bu benim için bağımlılık yapıcı bir his ve her bağımlılıkta olduğu gibi kurmacanın hayatımdaki dozunu zamanla arttırmam gerekti. Bütün serüvenim bundan ibarettir.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Öykü bir tökezletmedir ve takılıp düşene dek yolumuzda olduğunu dahi fark etmediğimiz o taş anlatır. İyi bir öyküde okuyucunun yoluna çıkan taş umulmadık, tökezleme ise şiddetli ve yıkıcı olmalıdır. Ancak teknik ve içeriğin bu uyumu ile iyi bir öykü ortaya çıkabilir.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Yalnızca öykücüler değil hemen her disiplinden hikâye anlatıcıları benim için rehber olabilir. Bir anlatıcı olarak Francisco Goya’yı anmalıyım. Öykücülük özelinde ise Edgar Allan Poe ve bilhassa tek bir öyküsü, The Tell-Tale Heart, anlatıya ve muhtevaya bakışımı kökünden değiştirmiştir. Bu öykü aynı zamanda çocukluk hatıralarımda karşıma çıkan en eski öyküdür. İlk olarak Edgar A. Poe’da rastladığım bu çirkinlik ve huzursuz edici karanlık, yazmaya okumaktan önce başlamış cüretkâr bir çocuk olarak özgürlük alanımı genişletmiş, zihnimdeki bazı dizginleri gevşetmiştir.

Emre Yavuz

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Bir şeyleri yazma tutkusu, içimdeki buz dağının derinliklerinden gelen kuvvetli bir dürtünün, o sırada su yüzeyinde mutlu bir şekilde yaşayan ve sıradan kaygıları olan adama baskı yapması ile başladı. Büyük bir buz kütesinden kopup, kendi halinde denizlerde dolaşan bir buz dağı değil elbette. Yavaş yavaş derinlerde biriken ya da yüzeyde meydana gelip dibe ittiğimiz bütün yaşanmışlıklar, çelişkiler, iyilik ve kötülük ikilemi, hatalar, başka yazarların yansıttığı buz dağlar gibi sayısız deneyimlerle şekillenmiş bir buz dağı benimkisi. Daha fazla bastıramadım ve yazmaya başladım.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

İlk kelimelerde insanı avlamalı. Yazar; acı gerçekleri, niyeti, atmosferi ve kahramanları bütün çıplaklığıyla fırlatıp atmalı okurun önüne. Hikâyenin içine dalan okur daha nefes alamadan işlerin çok farklı noktalara evrildiği bambaşka bir kelimeler evreninde bulmalı kendini. Okuyucu, okuma anında veya bittikten sonra eriyip giden bir ruhla gözlerini kapatıp öyküyü yaşayabilmeli.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Alphonse Daudet, Gorki, Halikarnas Balıkçısı, Edgar Allan Poe hemen aklıma gelen ilk isimler. Bu büyük isimlerin bende bıraktığı en önemli iz; Zaman ve mekândan bağımsız Patern zenginliğini öykülerime kazandırmaları oldu. Bu sayede sarayının balkonundan endişe ile aşağıdaki paralı askerlerine bakan Lidya Kralı Alyattis de ilgimi çekiyor günümüz Türkiye'sinde sinekler uçuşan çöp bidonunun yanında saydam plastik tabaklardaki puding artıklarını iştahla yalayan bir evsiz de.

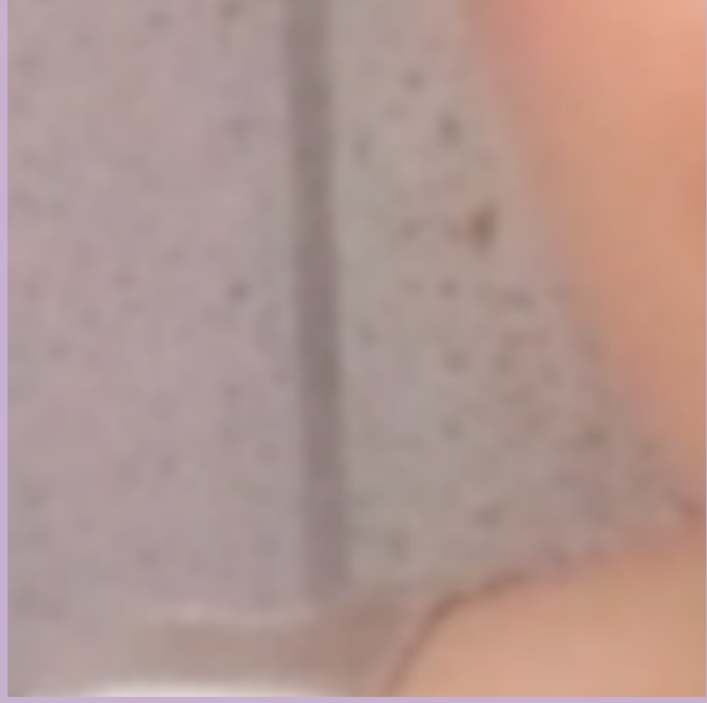
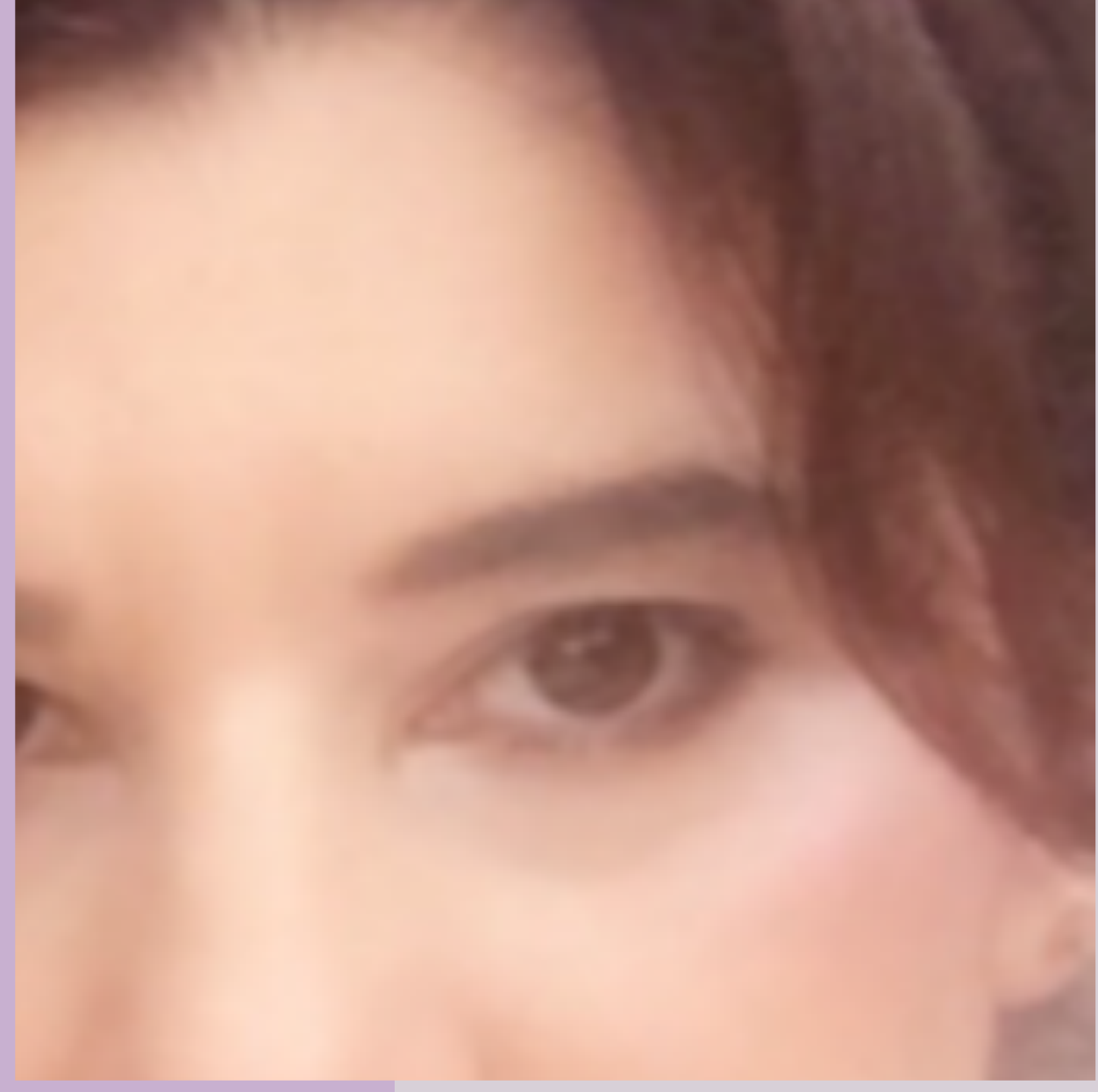
Özlem Aksu Kurtoglu

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Okurken yol alabildiğim, nereye sürüklendiğimi hissedebildiğim ve bile isteye buna eşlik ettiğim öyküler, benim için iyi öykülerdir.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Sait Faik, Murathan Mungan ve Ferit Edgü, öykülerinde daha derinde olanı nasıl görebileceğimize dair sırlar verirler bize. Yazarak verdikleri tüm o sırlar için onları şükranla anıyorum. Anlamaya ve yazmaya çabalarken birçok değerli öykücünden besleniyorum elbet ama bu yazarların yeri bende apayrı.

Sitare Kanşay Sarayönlü

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Kendimi bildim bileli iyi bir okur oldum ve hep yazmak istedim. Bazı şeylerin zamanının gelmesi gerekiyormuş demek ki. Öyle bir zaman geldi ki yazmadan duramadım. Dört senedir öykü, deneme ve inceleme yazıları yazıyorum. Kendimi en iyi yazarak ifade ettiğimi düşünüyorum. Öykünün yeri ayrı ama. Tür olarak sınırlarını daraltıp, genişletebileceğiniz, farklı zamanlar, mekânlar, boyutlar ve kişiler arasında geçişlere imkân tanıyan, yaratıcılığı teşvik edici, aynı zamanda deneysel çalışmalara açık bir alan öykü.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Dönem dönem devam ettiğim edebiyat atölyelerinde öyküye dair temelde iki görüş hâkimdi. Birincisi öyküyü özgürce, biçime fazla takılmadan yazmak gerektiği. İkinci görüş ise hikâye ile öykünün birbirinden tamamen farklı şeyler olduğu ve elliler sonrası Türk öykücülüğünün belli başlı özellikleri olduğu/ olması gerektiği yönündeydi. Ben ikisi arasında bir yerlerdeyim.

İyi öyküyü okur tanır zaten. Okur Hikâyeye seyirci kalmıyor, olay örüntüsüyle, karakterleriyle, kokusuyla, ışığıyla hikâyenin içine girebiliyorsa o iyi öyküdür bence. Su gibi akıyor, teklemiyorsa, okuru alıp bambaşka yerlere götürebiliyorsa -ki o yer kendi yaşanmışlıklarıdır büyük ihtimal- iyidir o öykü. Okura dokunabilen, onunla bir yerlerde kesişen, sevdiği, sahiplendiği metindir.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Bir kuşak Erendiz Atası’lar, İnci Aral’lar, Pınar Kür’ler, Duygu Asena’lar ile büyüdük. Feminist edebiyatın etkisi büyüktür bende. Fakat öykü ustası denildiğinde Füzûzan’ı tek geçerim. Füzûzan, iki kadının kapı eşiğindeki bir kaç cümlelik konuşmasını dahi, okuru büyüleyerek sayfalarca anlatandır. Onun öykülerinde duygular, tatlar, kokular, sesler, ışıklar, gölgeler okuru aşkla kucaklar ve çok farklı bir okuma deneyimi sunar bu metinler. Yenilerden Melisa Kesmez, Fadime Uslu, Hakan Sarıpolat, Seray Şahiner, Barış Bıçakçı ve burada adını saymadığım birçok değerli yazarı keyifle takip ediyorum.

Nihan Gögman

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

İyi öyküyü kendimce; kişinin kendisinden bir parça bulduğu, gerçek yaşamın kurmacaya dönüştüğü ama gerçekliğinden bir şey kaybetmediği öykü olarak tanımlayabilirim. Gerçeklikten kastım ise günlük yaşamımızda ve ruhsal dünyamızda bizi etkileyen her şey.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Yasar Kemal sadece öykü türünde değil romanda da usta kabul ettiğim ve çok etkilendiğim bir yazar. Onda beni etkileyen şey insanın içinde çok çok derinlerde saklı kalan çoğu duyguyu çat diye ortaya çıkarabilme kabiliyeti ve işlediği her konuda mekân ve kişi tasvirindeki muazzam ustalık. Gerek öykülerinde gerekse romanlarında kaleme aldığı zamanın içinde hisseder, işlediği karakterlerle birlikte yaşarım.

Büründüğü karakterlerin gerçekliği, hakli kucaklayan o çok sesli yapısı, gelenekleri ve toplumun ikiyüzlü yapısındaki baskıyı eserlerinde çok iyi yansıttığını düşünürüm.

Diğer etkilendiğim kişi ise Yusuf Atılgan. Karakter analizleri, bir karakteri anlatırken takındığı çok yönlü tutum ve olayın psikolojik boyutunu esere aktarımdaki başarısı beni çok etkiler. Yusuf Atılgan okumak benim için aynı zamanda psikolojik bir çözümleme yapmak gibi incelikli bir eylem. Onun iki öyküsünü üst üste okuduğumu hatırlamam. Çünkü Karakter tahlilleri o kadar iyi ve bu tahlillerde o kadar çok derine inmiş ki -özdeşim kurmamak imkânsız - öyküleri sindirmek için kendime zaman tanıma gereği hissedirim.

Emre Albayrak

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Yazdığım ilk öyküyü anımsamıyorum -muhtemelen atmışımdır- ama beni romandan öyküye geçiren sebepleri biliyorum. Genellikle öyküyle başlanıp sonradan romana geçildiği söylenir. Bende tersi oldu ve birinci taslak olarak kalan iki romandan sonra öyküyü keşfettim. Romanda aradığımı bulamamış olmam kesinlikle dille ilgiliydi. Nasıl yazmam gerektiği konusunda kafa yordum, teknik denemeler yaptığım dönemlerde öykünün romana göre yazım tekniği açısından çok daha zorlayıcı bir tür olduğunu ve bu durumun bana çekici geldiğini söyleyebilirim.

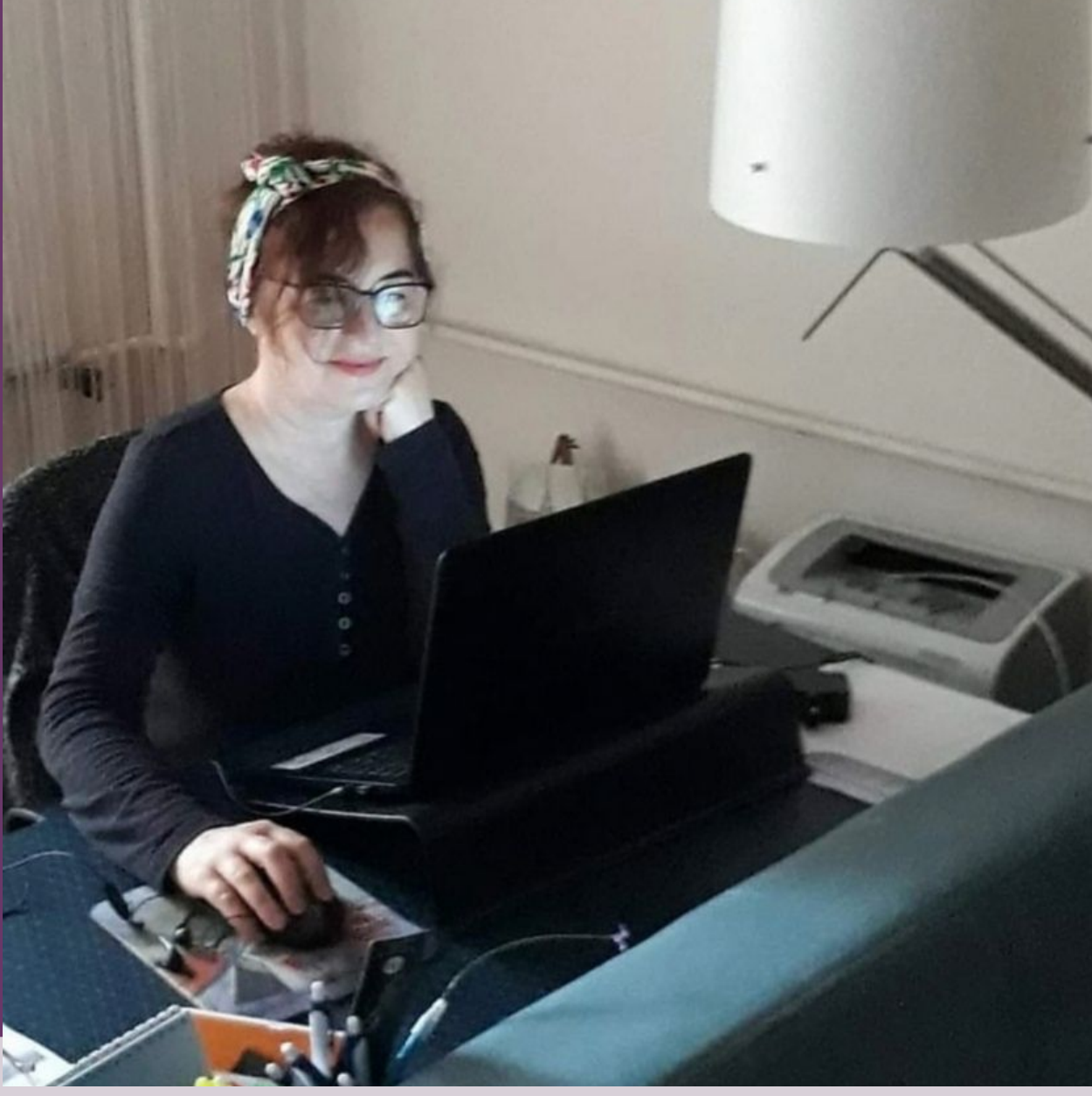
Öykü hem meselelerimi anlatabileceğim hem de dil konusunda kendimi zorlayabileceğim, deneyler yapabileceğim bir alan yaratıyordu. Eksiltmeli dil fikri çok cazipti. İyi öykü düşüncesini de buradan hareketle açıklayabilirim. İşlediği konudan ziyade biçimiyle etkileyen, dille özgünlüğü yakalayabilmiş, okuru zorlayan, beklentileri olan, çözümlenmeyi bekleyen kapalı anlatımlı öyküleri tercih ediyorum. Her şeyi anlatma gayretinde olan ve alan bırakmayan öyküler aynı etkiyi yaratmıyor. Bununla beraber sıradan anlardan ve ayrıntılardan yola çıkarak insanın özüne inmeye çalışan, bilinçaltının dehlizlerinde dolaşan, bunu mutlaka yalın ama yoğun bir anlatımla yapan öykülerden etkileniyorum.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından "usta" kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Okurken yaşayan, yaşatan ve bittikten sonra da yaşamaya devam eden, yeniden okuma isteği uyandıran, aradan zaman geçse bile her zaman kendine çekmeyi başaran öykülerin iyi öyküler olduğunu düşünüyorum. Beni öykünün tarafına çeken, öykülerini okumaya başladığım ilk andan bugüne kadar hâlâ sarsmayı başaran yazar; Julio Cortázar. Kapalı metinleri, ayrıntıları sunuş biçimi, zengin anlatım dili... Yarattığı gerçeküstü dünyadaki zaman ve mekân anlayışı. Düşle gerçeğin birbirinin içinde eriyip bambaşka bir evren yaratması: Cortázar Evreni. Yine de sizi gerçeğe ulaştıran büyülü dili. Yayımlanan ilk öyküsünün "Ele Geçirilmiş Ev" olduğunu öğrendiğimde çok şaşırmıştım. Çünkü bu öykü, en etkilendiğim öykülerinden biridir.

Ve Sait Faik... Sıradanlıktan bir sanat eseri çıkarmaksa mesele anılması gereken ilk öykücü. Her gün gördüğümüz insanları, yaşadığımız sıradan olayları ve ayrıntıları bu kadar etkileyici anlatabilmek için yetkin bir dile sahip olmak gerekir. Ve Vüs'at O. Bener. Türk edebiyatında öyküyü ilk keşfim. Ne kadar özel bir keşif! Bir dil ustası. Kapalı metinleri çok etkileyici ve öykülerinin içe dönük yapıları. "İlki" okumaktan asla vazgeçmeyeceğim bir şaheser.

Nazan Çinko

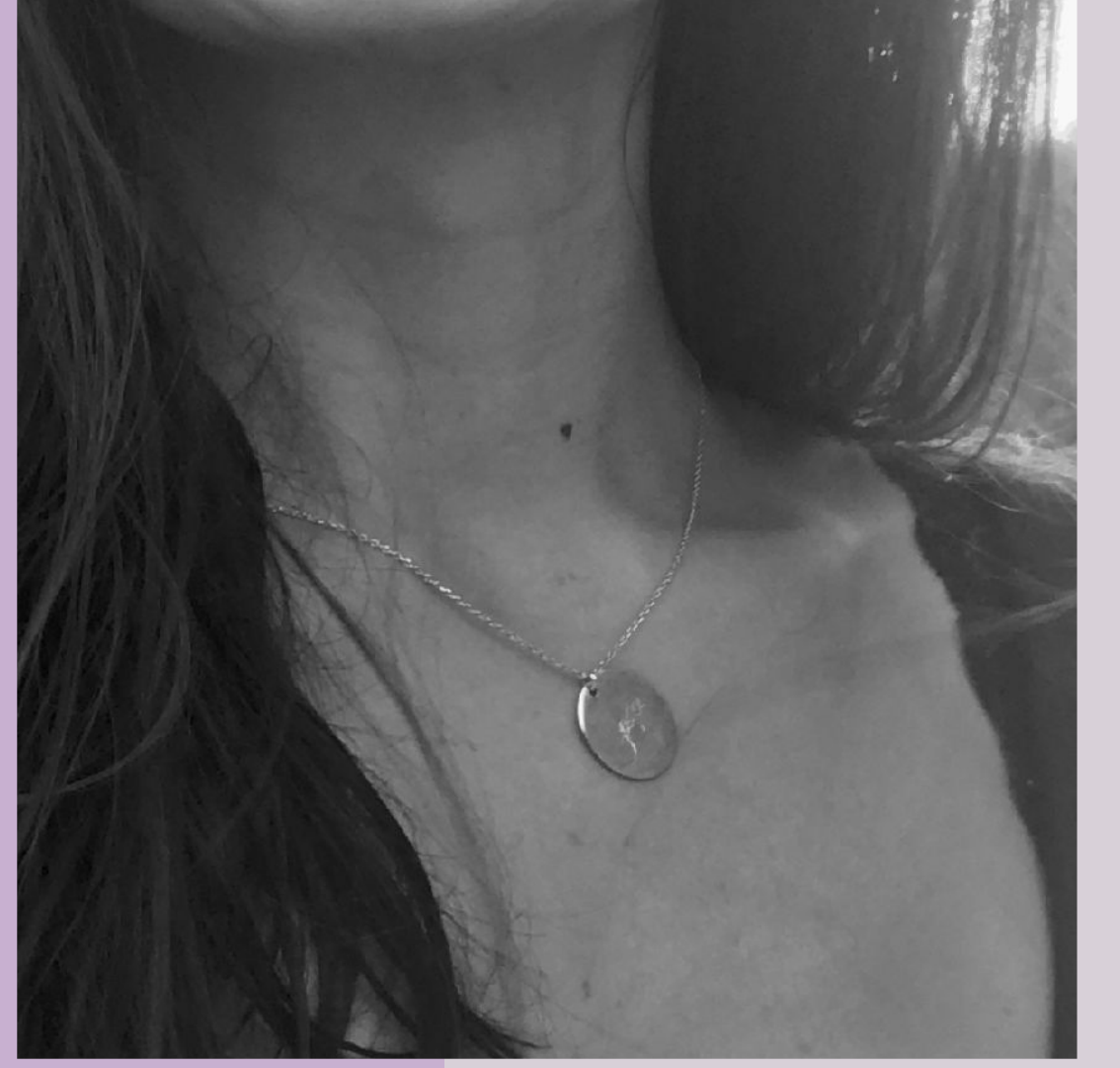
Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Okumak ile başlamalıyım sözlerime. Kırmızı kurdeleyi taktığımdan beri obur bir okurum ben, ölüm ilanlarını bile okuyanlardan. Ve de derdini kendine anlatan, bir bavul dolusu günlükleri olanlardan. Edebiyat alanına adım atmak ise emeklilik dönemimde başımın üzerinde beni aniden kuşatan bir gök kuşağı gibi oldu. Güzel ama şanssız bir toplumun bir bireyi olarak duyduğum huzursuzlukları kaleme döküp sosyal medyada, yerel gazetelerde paylaştığımda aldığım olumlu tepkiler sonucunda müthiş zevk aldığım bir uğraşın peşine takılıp, hiç karşılık beklemeden bilmediğim sokaklara dalıverdim. Birbirinden kıymetli yazı atölyeleri, çok değerli edebiyat insanlarıyla buluşmuş olmam, yazılarımı yayınlayan dergiler, hepsi gökkuşağımın bir çizgisi... Onlar sayesinde kendimi bazen bir Hüsnü Latif Efendi'nin peşinde, bazen Eleni'nin sesinde, bazen çocukluğunun bahçesinde merakla koşarken buldum... İşte benim ki geç kavuşulan bir sevgili gibi. O yüzden geldiğim nokta, hele ki Tomris Uyar adının geçtiği bir öykü yarışmasında adımın anılması çok değerli.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Edebiyat camiasına küçücük bir perde aralamış durumdayım henüz. Yazmaktan çok okuyayım diyorum hala. Bazen okuduğum bir öykünün içinde günlerce yaşadığım oluyor. İlle de altını çizecek cümleler aramıyorum, çok süslü betimlemeler koparıyor beni öyküden. Karakterine kendimi kaptırdığım, olayın içinde yavaş yavaş kaybolduğum ve sonunda damağımda lezzet bırakan öyküler benim için iyi öykü oluyor.

Tomris Uyar'ın karakterlerinin arada kalmışlığı, Sait Faik'te gündelik hayatın sıradan kişilerin öykünün içinden fırlayışı, Selçuk Baran'ın özenli dili, kederli incelikleri, her okuduğumda dili ile sarsıldığım Leyla Erbil, dehşete düşüren Mine Söğüt... Ama öykülerini okuduğumda kitabı bir kenara atıp yazmaya koştuğum ilham perilerim var benim. Selim İleri, Murathan Mungan, Trevor, Kazuo Ishiguro,... Sakin küçük dalgalardan oluşan bir okyanus'a benzetiyorum ben onların yazdıklarını. Acele ettirmeden, usul usul...

Gizem Uçankuş

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Düşleriyle yaşayan bir çocuktum. Kendimi bildim bileli kurguladığım oyunlar olurdu ve anlatıcılık, zamanla bu oyunların uzun bir bölümünü kapladı. Okumanın ve yazmanın hayatıma girmesiyle kitap ve kalem ile kendime kaçışım başladı. Edebiyat öğretmenlerim sayesinde anladım kalemimin etkileyici bir iletişim aracı olduğunu ve ilk öyküm, -tema Bana kendini anlat idi- birincilik ödülüne değer bulununca, bu türün beni yansıttığını anladım.

Düş ile gerçeğin ince çizgisinde kolayca yürüyebildiğim bir tür, öykü. Aynı zamanda, zihnimin yaşamı algılaması ile yaşamla ilişki kurmak için seçtiğim yol arasında bir biçim-içerik ilişkisi olması beni heyecanlandırıyor; her ikisi de kısa, yoğun ve dönüştürücü.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Bir öykü okurum, birkaç sayfadır. Çıkarım evden, yürürüm sahile. Binerim vapura, bir simit alırım ve çay yanına. O, hala benimledir. İşe giderim, arkadaşlarla buluşurum sonrasında. Gün biter, eve dönüş yoluna geçerim, o hala benimledir. Ya bir duygusu, ya bir metaforu ya da bir fotoğraf karesi; en az bir şeyi benimle kalırsa iyi bir öykü okuduğumu bilirim.

Ek olarak, eğer yazarın zekası, öykünün tasarımına işlediyse; gerek tekniği ya da biçimi ile, gerek dili kullanma biçimindeki bir özgürlük, yaratıcılık ya da cesaret, o zaman, bütünü, onu oluşturanlardan parçalardan daha fazla olduğunu anlarım. Tadından yenmez.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Dilin sınırlarını genişletmeye çalışan, düşünen, dönüştüren, özgür, cesur ve yaratıcı kalemleriyle içimde yer eden ustalarım; başta Ursula K Le Guin olmak üzere, Virginia Woolf, Edgar Allan Poe, Tomris Uyar, Sait Faik Abasıyanık ve Bilge Karasu.

Le Guin ile yaratıcılığım, Woolf ile dilim derinleşti. Poe, Uyar, Abasıyanık ve Karasu ile bakmaya korkulan konularda gezindikçe keşfettim gölgeleri ve cesaret, kalemime geçti. Okudukça öykülerini, karakterlerim, yaşam ile bağım, kalbim ve ruhum genişledi. Her biri benim için çok kıymetli, minnetle anıyorum.

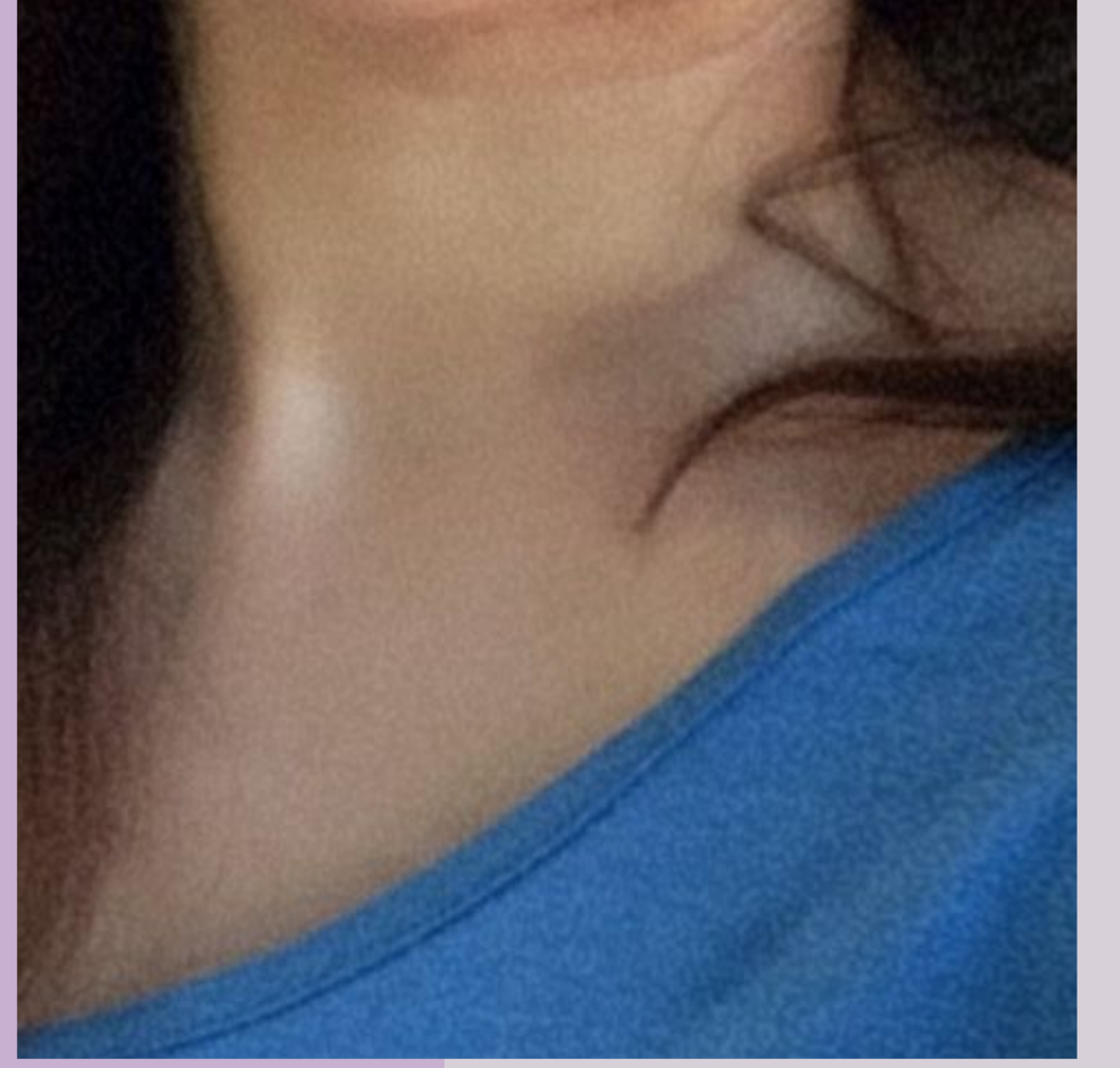
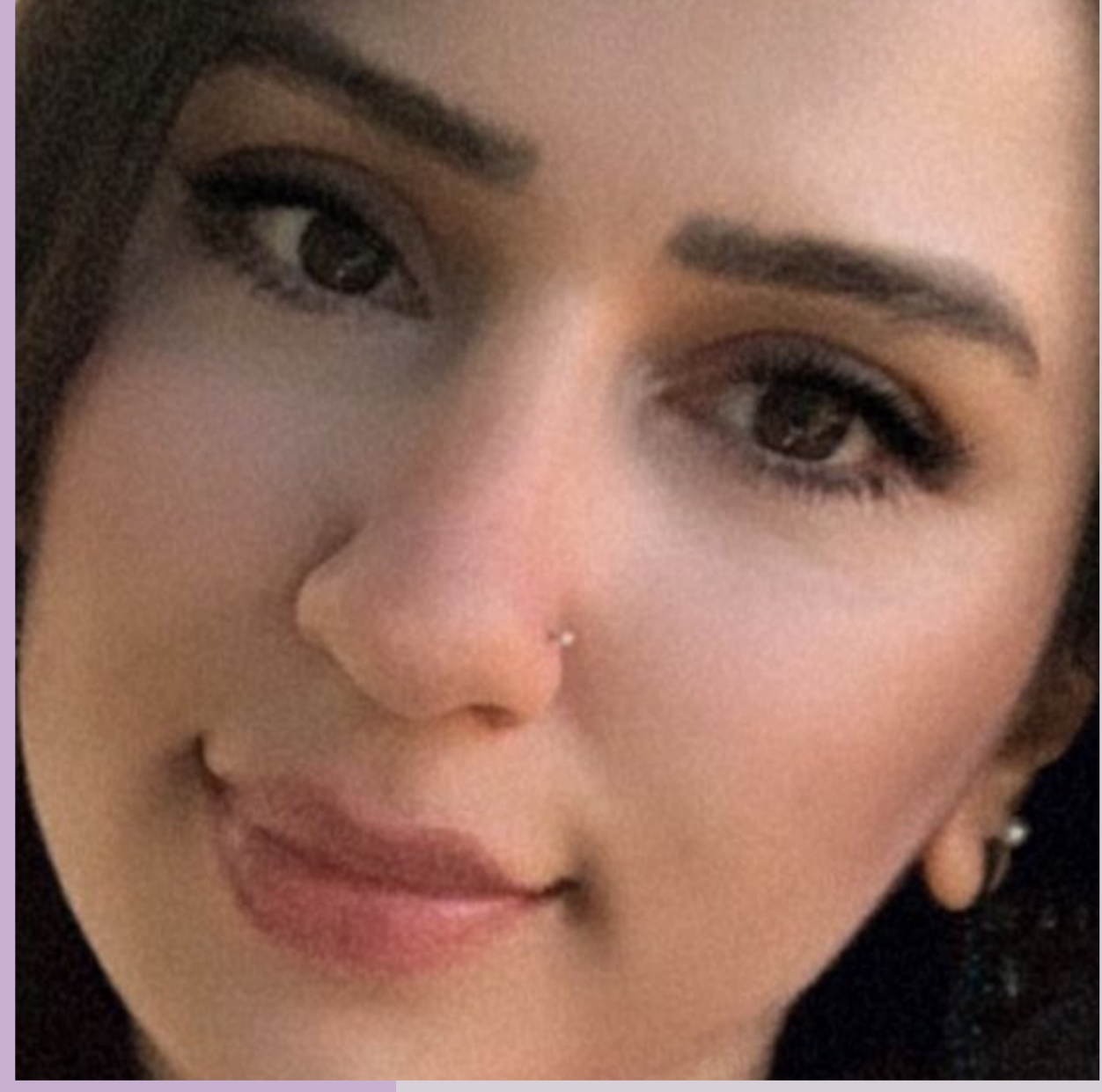
Gül Parlak

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

İyi öykü, dili, anlatımı, kurgusu kararında, aşırılıktan uzak ve sahici olmalıdır. Anlatmak istediği konu ne ise, titizlikle tohumdan çiçeğe kadar yavaş yavaş gelişip büyümeli, olgunlaşıp meyve vermelidir. İçtenlik, yalınlık da önemlidir. Öykü okuyanı iyileştirmeli, bir derde deva olmalıdır. İnsan olarak zayıfız, çaresiziz. Öykü, dilin gücüyle, sözcüklerin maharetiyle, doğayı, hayatı, insanı öğrenme yolları gösterir. Okuyucusuna, kuvvet ve cesaret kazandırır. Yeni bir duygu, yeni bir bakış kazanmamıza yardım eder. İyi öykünün, tüm bunları yapabilecek güçte olduğunu düşünüyorum.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Usta kabul ettiğim, varlıklarına minnet duyduğum, nasıl yazdıklarını merak ettiğim birçok isim var. Bazıları nereye gitsem benimle gelir. Kısa öyküyü sevdiğim, özün özü olarak benimsediğimden, Tomris Uyar benim için önemlidir. Dizboyu Papatyalar, Otuzların Kadını hep başucumdadır. Kadını, özellikle özgür kadını anlatma biçimi etkileyicidir. Aynı güdüyle, Sait Faik öyküleri de kitaplığımın vazgeçilmezlerindedir. İnsanı, gündelik hayatın olurlarını, olmazlarını kendi özgün sesiyle anlatması hayranlık uyandırır. Bilge Karasu, Leyla Erbil, Ferit Edgü, Murathan Mungan’da, yakınımda olsun istediğim, uzağımda olurlarsa özlediğim yazarlardır.

Figen Yıldız

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Yazı, anlatma çabasından öte bir anlama çabası. Hayatı, yaşadıklarımızı, insanları, dünyayı... Anlamanın altında ezilen, konuşmanın yetmediği bir alanda dilsiz, sağır, kör de kalamayacağı için insan yazıya sığınıyor. Anlamlandırmaya çalışıyor hayatı, yaşadıklarını, insanları ve dünyayı... Öykü; açtığı pencereden hiç de kolay olmayan, zorlu bir yol sunuyor ancak yürüdükçe o konuşmayı bilmeyen çocuğun dilini de çözüyor.

“Söz büyüdür.” yazar ya o antik kentinkapısında. Bir söz söylemiş olmak önemli. Hayatlara girip hayatlardan geçmek, deryanın da göğün de sancısını aynı anda duymak, kelimelerden geçmişe bir yol yapmak adına belki de. Ben en azından bu ve benzer duydu-durumlarla başladım. Konuşarak kendini anlatabilen bir insan olamayışım da etkili oldu diyebilirim.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

İyi öykü duygudan geçer. Bir derdi olmalıdır. Teknik yapmak adına yazılmış bir öyküyü okumaya devam edemem. İyi ya da kötü diyemem, bana göre değil demek daha doğru. Duygu ve tekniği doğru harmanlamak gerek. Aksi yönden bakacak olursak dilde, düşüncede, anlatımda sadeleşmek adına da teknik gereklidir. Bir matematik işidir bir bakıma. Doğru ayarlayıp hesabı iyi tutturmak gerekir. Ama uğraşımız bir edebiyat dalıdır bunu da atlamamalı. Öykü daldığınız dünyada bir müddet kalabilmeyi de gerektirir. Karanlığa bakmak sanıldığı kadar kolay bir iş değildir, diye düşünüyorum.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Bir isim değil bir sürü isim saymam gerekir. Tomris Uyar'ın “Aramızdaki Şey” adlı kitabından “Tazı Payı” isimli öyküsünün yeri bende ayrıdır. Yalçın Tosun'un “Peruk Gibi Hüzünlü” adlı öykü kitabı muhteşemdir. Uğur Nazlıcan “Bir Dükkanı Beklemek” sonra Kamil Erdem ne büyük hikayecidir. Ayfer Tunç'un “Evvelotel – Saklı”sı çok özel bir yere sahiptir bende. Raymond Carver'ın “Katedral”i dönüp dönüp okunması gerekenlerden. Tournier, Cortazar, Saroyan, Sait Faik, Onat Kutlar, Yücel Balku, Ferit Edgü ve adı şu anda aklıma gelmeyen niceleri.

Leynep Seyma Ak

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Yazma edimini akşam karanlık sokakların birinde yürürken kazandığımı söyleyebilirim. Evlerin perdelerinin gölgelediği ışıklara baktığımda, yalnızca sıradan haneler görmüyordum. İçindekilere hayal edemeyecekleri başlangıçlar ve sonlar yaratmaya muktedir olduğumu anlamıştım. Böylece insanlar ve sokaklar benim gözümde sıkıcı olmaktan kurtuldular. Koskoca bir evren vardı, içinde sayısız yaratılmış varlık.

Hepsinin, birbirinin içine geçmiş birçok hikayesi. Düşsel bir dünya kurmaya uygun diliniz varsa ve kendi okuduğunuzda zevk alacağınız şeyler yazıyorsanız, o evrenin içinde böylece var olabilirsiniz.

Benim elimden öyle kolay kolay öykü çıkmıyor. Kendime serzenişim olsun burdan. Yazmayı sevmek, yazarak var olmaya çalışmak, “yazarak direnmek”, kalemi eline alabilmek için yeterli olmayabiliyor. Bunun için mekan ve zaman gerekli. Çünkü yazmak benim için bir trans hali. Başkasının bedenine girip, onun gibi konuşmak, düşünmek hayli ince iş. İnsanın yalnızlaşarak yapabileceği bir eylem. Sanırım en çok bunaldığım anlar, kendime yeterince bu alanı yaratamadığım anlardır. Umarım bir gün bu “mükemmel yazma ortamı” fikrinden kurtulup havada karada yazabilirim.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Birkaç genelgeçer kuralın dışında, “şöyle yazılır, böyle yazılmaz” gibi söylemlerle öykü sınırlandırılmamalı diye düşünüyorum. Öyküyü diğer türlerden farklı kılan formun dışına çok çıkmadığın sürece bence içinde özgürce at koşturabilirsin bile. Kısa yazacağım diye hikayenin sesini kısmak da marifet değil, lastik gibi uzatmak da. Hikaye senden ne istiyorsa onu verdiğinde, okuyucuyla aranda ritim tutturabiliyorsun.

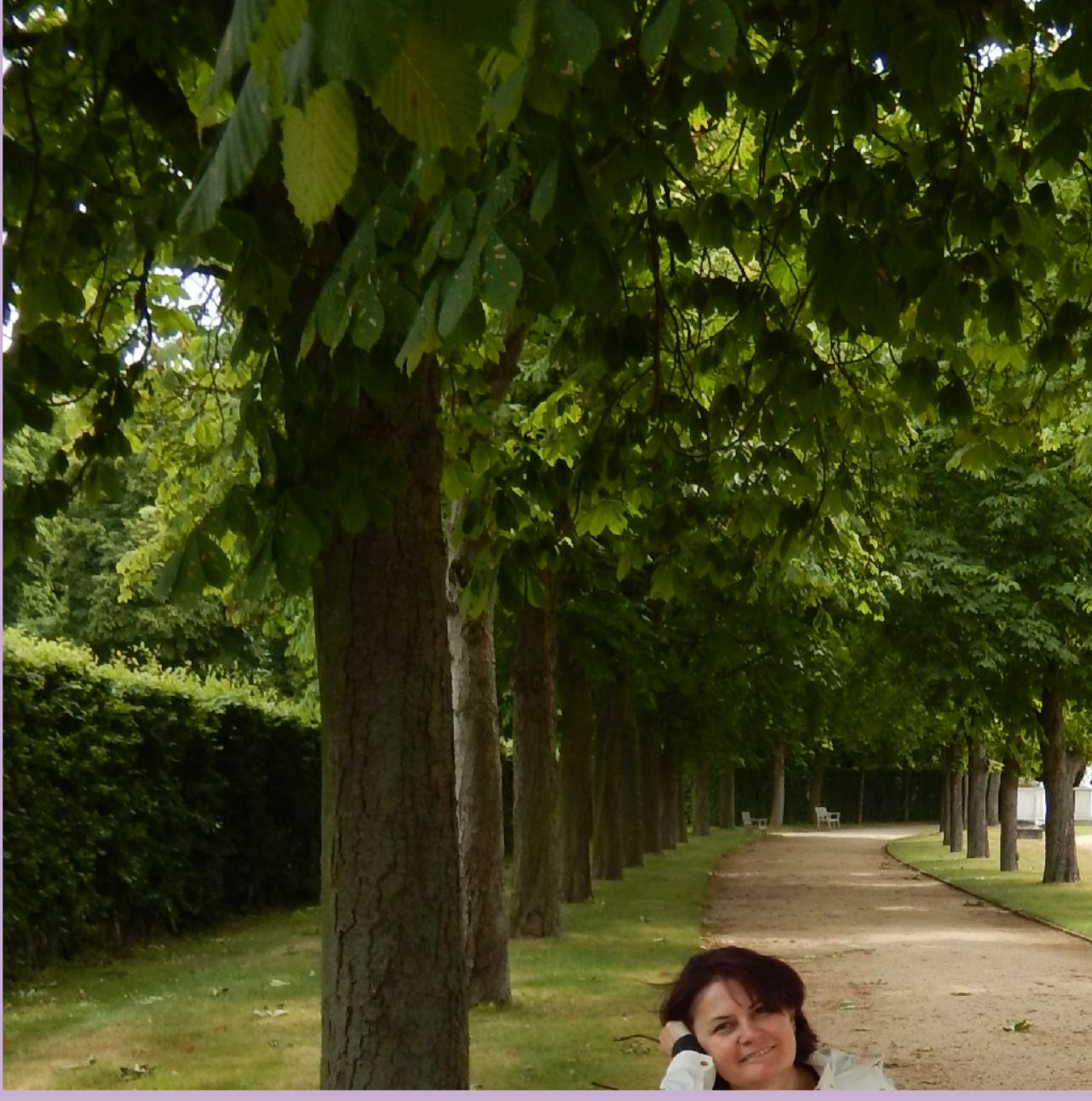
İyi öykü bence bulmaca kıvamındadır. Aralara serpiştirilen ipuçları okuyucuyu öyküye kuvvetle bağlıyor sanırım. Yazar öyküyü çarpıcı şekilde sonlandırdığı zaman da okuyucunun beklentisini boşa çıkarmamış oluyor. Dil cambazlığı ve soğuk duş etkisi veren bir sonla iyi öykü okurunu bulabiliyor.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Karin Tidbeck beni heyecanlandıran öykü yazarlarından. Fantazyanın ağlarıyla örülmüş öykülerini okuyunca “Hadi oradan,” bile

diyemiyorsunuz. Çünkü gerçekten büyülü ormanların, perilerin olabileceğini size inandırmakla kalmıyor, Tidbeck bize oraların özlemini çektiriyor. İskandinav mitolojisinin yankılarını taşıyan öykülerdeki acayıplığı benim öykülerimde bulabilir miyiz, sanmam. Ama çok isterdim.

Nurdan Atay

Kendi hâlinde bir okur olmanın yetmediği, anlatma arzusunun her şeye galebe çaldığı o an bir çeşit kırılma, bir tür çözülme aslında. Bundan sonrası, derdinizi hangi yolla aktarmak istediğinizle alakalı oluyor. Anlatacaklarınızın rengi, dokusu, duygusu sizi edebiyatın çeşitli türlerine buyur ediyor. Buradan hareketle, öykü türünde yazmaya nasıl karar verdiğinizizi, diğer deyişle, öykücülük serüveninizi merak ediyoruz.

Yaşamın belki kırıklı kısa ya da uzun ama sadece tek bir çizgiden olduğunun bilincine vardığım an, çoğalmak, yaşayamayacağım hayatlara minicik anlarda bile olsa girip çıkmak için başladım yazmaya.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Girdaplı öyküleri özellikle severim. Beni sürükleyen, düşündüren, farklı yerlere taşıyıp bir anda orada yalnız bırakan, şaşırtan, tüm bunları sakince, gösteriş yapmadan yapan, bir anı bir olayı anlatırken işte bu dedirten öyküleri severim. Kötü öykü olduğunu düşünmüyorum. Kalem kıvrak olmayabilir, dil yetersiz kalabilir, duyguyu geçiremeyebilir ama kötü öykü yoktur.

Cimabue ve Giotto’dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik’ten Leylâ Erbil’e, Haldun Taner’den Tomris Uyar’a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

İsimler öyle çok ki. Öncelikle hocam Nalan Barbarosoğlu benim tüm yazı serüvenimde hep yanımda oldu. Onun güzel öykülerini okumak bir ayrıcalık. Kiltabket Öykü Fanzini onun beyninden doğdu ve bir grup yazar olarak bizde öykülerle besliyoruz. Nice yazarlar ışık oldu yolumda; F.Hepçilingirler, Tomris Uyar, V.O.Bener, L.Erbil, S.Soysal, M.Sögüt, P.Buzluk, Oates, Karin Tidbeck, E.Kenet, V. Woolf, U.LeGuin, N. Lock, G.Orwell, baştacım Edgar Allan Poe, öykücü olmasa da öykü diline hayran olduğum Saramago. Niceleri, niceleri... Saymakla biter mi, bitmesin hiç bitmesin...

Öznuur Babur

DIŞ SES: Yüzyıl uyusam geçer mi?

KAFA SESİ: Hımm... Literatür taraması yaptım. Cıks. Örneği yok.

DIŞ SES: Peki, bir akıl ver. Madem "kafa" sensin.

KAFA SESİ: Yazmayı denesene.

DIŞ SES: "Doğdu, yaşadı, öldü." gibi mi?

KAFA SESİ: "Yaşadı" kısmını biraz uzun tutarız. Ne dersin?

DIŞ SES: Hımm... Denemeye değer.

Bir kabul var edebiyatta: “Kendini herhangi bir dilde iyi kötü ifade edebilen hemen herkes iyi birer hikâye anlatıcısı olabilir. Fakat her iyi hikâye anlatabilen, iyi öyküler yazamıyor.” Siz iyi öyküyü nasıl tanımlıyorsunuz?

Okuru rezonansa sokan, bulutlardan ip sarkıtan, üzümü bağcıyı geç tek mil birden bağı ateşe veren... Kimi zaman gül yaprağı okşarcasına duyarlı kimi zaman buyurgan bir yumruk kimi zaman da kat kat döşekler altında bir bezelye tanesi... Ekseriyetle okyanusta sörf, yıpranma payı yüksek kör dövüşü, diken tarlasında afili bir salon dansı. Süblimleşmeye müsait, açık yaraya pansuman, çift taraflı dürbün. İyi öykü, samanlıkta iğne; iyi okur cevval mıknatıs.

Cimabue ve Giotto'dan bu yana, sanatta bir usta-çırak ilişkisinden söz edilir. Hatta bu ilişki bazen büyük bir dostluğa, yoldaşlığa dönüşebilir. Kimi yazar içinse ustası, çağlar önce yaşamış bir kalem erbabıdır. Sait Faik'ten Leylâ Erbil'e, Haldun Taner'den Tomris Uyar'a öyküye katkı sunmuş her usta, bu tür için çok değerlidir kuşkusuz. Fakat pek doğaldır, bazı ustaların yeri, birçok farklı sebepten dolayı daha başkadır bizde. Bu anlamda, yazarlığınız açısından “usta” kabul ettiğiniz ve minnetle andığınız öykücülerini öğrenebilir miyiz? Bu ismin ya da isimlerin sizdeki kıymetini-birkaç cümleyle de olsa- ifade edebilir misiniz?

Yazma serüvenime bir imaj verecek olsam bu kaleydoskop görüntüsü olurdu muhtemelen. Sermayesi söz olan bu uğraşta salt öykü değil pek çok türde yazan, üzerinde yaşam olsun ya da olmasın beni başka gezegenlere ışınlayan esaslı yazarlarım/öncülerim var elbet: L.F. Céline, Thomas Bernhard, N. Kazancakis, Dostoyevski, G. Orwell, R. Bradbury, S. Zweig, I. Calvino, Yaşar Kemal, Mine Söğüt, Ömür İklim Demir, Onur Selamet... Liste uzar gider. İlaveten yönetmenlerim, şairlerim, filozoflarım var. Sözün kısası, hepsinin ortak paydası, bende bir heyecan yaratmış olmaları, ateşi körüklemiş olmaları üst aşama bam telime basmış olmaları. Hepsi mühim, hepsi özel.

Osman Özenbaş -güz vaktiymiş diyorum

düş saldım gecelere
ayrılıklar büyüdü ellerimden
günlerin değdiği yerde

en uzak yerler oldu
en yakın yollar

gidenlerimi biriktirdim
başaklarını büyüttüğüm
anız tarlalarında
kuruyan otların altında

güz vaktiymiş diyorum
korkutmuyor beni gelecek yağmurlar
nasılsa hiç ıslanmadık
-ki geçmedik renklerin altından

dokunmadı bize
bulaşmadı bir çocuğun ellerinden
renklerin sevinci

oradan unutuyorum
o mor çiçekli haritaların
hiç gidilmemiş yollarını

bir ipin başından
ucuna yürüyorum dengesiz
görmüyorum duymadıklarımı

unutmaya bırakıyorum
günlerin parçaladığı yerinden
tavsız ayrılıklar diyor
işbirlikçilerin eliyle
sırnaşık bir zaman

unutulmuş günler dökülüyor
zamanın delik torbasından
sararmış tarih oluyoruz
birbirimizden geçip giderken

güz vaktiymiş diyorum
birbirimizi ağırlamayan mevsim
aynı iklimleri yaşadığımız
geliyor aklıma
ayrı günlerde

kime baksam
birbirine taşınan
yüzler yabancı

birinden
diğerinin yabancısını görüyorum
aynılaşıyordu yüzler

aynı iklimleri yaşıyoruz
ayrı günlerde
birbirimizden geçip giderken
unutuyoruz renklerin sevincini

güz vaktiymiş diyorum

Elif Derviş Kalanlar | Öykü

Haftalardır planlanan parti bitmişti. Ortalık darmadağındı ve herkes gidince salon bir anda çöp, sönmüş balon ve yemek artıklarıyla dolu, sessiz ve şekilsiz bir yere dönüşmüştü. Koltukların minderleri kaymış, misafir terlikleri orada burada, yarım bırakılmış yiyeceklerle dolu tabaklar üst üste yığılı, halıya dökülen içeceklerin lekeleri koyulaşmaya başlamıştı.

Genç kadın derin bir iç çekip ortalığı toplamaya koyuldu. İçeriden eşinin ve birinci yaş günlerinde epeyce şımartılmış kızlarının cıvıltıları geliyordu. Kendi duyabileceği kadar hafif bir sesle şarkı mırıldanarak etrafı toplamaya başladı. Tabakları mutfığa taşı, artanlar çöpe. Tabak ve kâseleri lavabonun içine bırak, bardaklarda kalanları dök, salona dönüp üstleri boşalan sehpaları sil, masa örtüsünü topla, örtünün içindekileri camdan silkelerken perdenin ucuna asılmış kendini yukarı çeken küçük örümceğe gülümse, camı kapa, toplamaya ara verip içeri geç. Arada yorgunluktan birbirinize söylenseniz de, gülümseyerek ikizleri yıkayın, birini sen uyut, diğerini ufaklığın yanında uyuyakalan eşin. Sonra tekrar salona geç, halıya dökülenlerin lekesi yerleşmeden silmeye koyul. Dilinde yine o şarkı.

Sonra kıyamet. Kulakları sağır eden bir patlama, uzundur uykuda olan bir kötülük tanrısı tepenize balyoz indirmiş gibi bir gümbürtü, binadaki tüm camların aynı anda kırılmasıyla ortaya çıkan sağır edici bir şangırtı ve düşen bir asansördeymiş gibi hızla aşağı, daha aşağı. Önce toprağa sonra dünyanın merkezine iniyormuşçasına dehşet veren bir his.

Kızlarım...

Derin bir sessizlik çöktü çok katlı binanın bulunduğu noktaya. Dışarısı kıyamet. Bağırانlar, ağlayıp inleyenler.

Haftalardır planlanan parti bitti.

* * *

Yafa ertesi sabah tuhaf bir sessizliğe uyandı. Başında korkunç bir ağrı, nefesi akciğerleri içine çökmüş de şişemiyormuş gibi dar.

Gözlerini zar zor araladığında ne her gece baş ucuna koyduğu bir bardak suyu görebildi Yafa ne de yatak odasının kızları rahat duyabilmek için hep açık bıraktığı kapısını. Hangi odada olduğunu bile bilmiyordu. Onun kıpırdandıkça çıkardığı belli belirsiz sesleri dışında çıt yoktu. Sağır mı oldum diye düşündü kısa bir an. Dili damağı kurumuş ağızını aralayıp Cevad'a seslenmek istedi ama boğazında küçük bıçaklar vardı sanki. Acıyla yüzünü buruşturdu. Gözünün önüne düşen birkaç tutam saçın rengini gördü sonra. Gri. Yaşlanmadan beyazlıyor muydu saçları? Bir gecede mi?

Yafa olduğu yerde kıpırdamaya çalışınca acı dolu bir ses çıktı ağızından. Yıllar öncesinden hatırladığı bir acıydı bu. Çocukluğundan. Anne-babasını, kardeşlerini bir anda kaybettiği o geceden. Sonrasında Cevad'la tanışmasına, büyüdükçe geride bıraktıklarının gölgesinde de olsa hayaller kurmalarına ve nihayetinde aile olmalarına vesile, o korkunç gece.

İşte her şey tekrar ediyordu. Birden hatırladı nerede olduğunu Yafa. Evinin salonu. Kızların birinci yaş kutlaması. Komşular, onların çocukları, bulaşıklar, halıdaki lekeler. Çocuklarım. Cevad.

Yafa bu defa acıya aldırılmadan üstüne yığılan molozları elleriyle itip doğruldu. İçinden yükselen korkunç çığlıklara tezat oluşturacak kadar sakin gözlerle etrafına bakındı. Kulaklarındaki uğultu o toza toprağa rağmen suyun içindeymiş gibi hissetmesine neden oluyordu. Hayatında sadece bir kez girdiği denizi ve suyu avuçlarında tutan şehri hatırladı. Maviyi, serinliği, berraklığı, ferahlık hissini. Küçüktü. Evin en küçüğüydü ve çocuk dünyasındaki güzelliklerden ibaret sanıyordu her şeyi. Henüz herkes hayattaydı.

Ailesindeki herkesi kaybettikten sonra geride kalan tek büyüğü, ona doğduğu şehrin adını veren, dua etmeyi ve masalları öğreten anneannesi onu karşısına almış, "Kim ne derse desin sen herkesi sev kızım," demişti. "Kim ne yaparsa yapsın, onun da kul olduğunu, hata yapabileceğini unutma ve affet." Pek bir şey anlamamıştı Yafa bu laflardan ama kocaman gözlerini yaşlı kadından ayırmadan dinlemiş, başını tamam anlamında sallamıştı.

İçinde büyüyen öfkeli çocuksa başka şeyler söylüyor ve Yafa çok sevdiği anneannesine yalan söylediği için suçlu hissetse de anne-babasını, kardeşlerini bir daha göremeyecek olmasından sorumlu herkesten nefret ediyordu.

Yafa lekeleri molozdan görünmez olmuş halıya baktı. Çökmüş duvarda hayal meyal seçilen siyah-beyaz aile fotoğrafına, bacakları vurulmuş bir atınki gibi bükülmüş eski masaya ve daha birkaç saat önce masa örtüsündeki kırıntıları silkelediği pencereye. Ahşap alt çerçevesi yerle birleştiği ve camı tuzla buz olduğu için artık açık bir kapı gibi görünen pencere. Arkasına dönüp baktığında evin diğer odalarına geçişin tamamen kapandığını ve kızlarıyla eşine ulaşmasının mümkün olmadığını fark etti. Yan yatmış bir kuyunun içinde gibiydi. Ne ağladı, ne yutkundu. Bir tür tutulma ya da felç. Tek ayağında kalan terliği de çıkarıp parçalanmış çoraplarından görünen yara bere içindeki ayaklarını sürüyerek eski pencere-yeni kapıya doğru gitti.

Perde, halkalardan oluşan kornişiyle birlikte yamulmuştu ve buruştulup atılmış kirlili bir bez parçasına benziyordu. Yafa daha bir akşam önce başka bir dünyaya açılan bu pencereden dışarı baktığında kar yağdığını görüp şaşırdı. İrice, yaprak yaprak düşen kar taneleri. Kan ve is içindeki ellerinden birini camsız pencereden uzatıp gözlerini kapadı. Yaz ortasında yağan bu mucizenin serinliğini, temizliğini hissetmek istedi, belki başka mucizeler de oluverir diye. Küçük ayaklarını denize soktuğu o ana gitti yine aklı. Her şey temiz, herkes güvende.

Dışarıdan evin içine kadim zaman hikâyelerinden uçup gelmiş acımasız bir ejderha üflüyormuş gibi bir sıcak dalgası giriyordu ve Yafa'nın eli ne serinledi ne hafifledi. Genç kadın gözlerini tekrar açtığında yağanın kar değil, evinin, komşularının, yeni hayatını kurduğu şehrin külleri olduğunu gördü. Başını uzatıp yukarı baktı mavi göğü görmek umuduyla, ama sarı-kızıl bir semaydi karşısındaki. Artık ne patlasa daha fazla bulanamayacak kadar dumanlı.

Yafa, perdeyi kornişe zar zor tutunduğu son yerden kurtarıp başının tepesinden ayaklarının ucuna kadar gelecek şekilde bedenine örttü ve sırtını ayakta kalan tek duvara dayayıp gözlerini kapadı. Anneanesi geldi gözünün önüne. Yafa çok küçükken kardeşleri onunla oynamak istemediğinde yaşlı kadın gülerek, "Hadi bir çarşaf kap da saklanalım," der, beyaz örtünün altına torunuyla birlikte girip geleni geçeni korkuturdu. Şimdi anneanesinin söylediği o iki cümle yine kulaklarında çınlasa da, Yafa'ya pek bir şey ifade etmedi bu sözler. "Yapamıyorum anneanne," dedi kurumuş, çatlaklarına tozlar girmiş kanlı dudaklarının arasından bir ses. "Affedemiyorum." Sonra, onca acının içinde her nasıl fark ettiyse, elinin üzerinde bir gıdıklanma hissedip perdenin altında gözünü açtı Yafa. Partiden sonra gördüğü, perdeye evini kurmaya çalışan minik örümcekti elinde yürüyen. Hiçbir şey olmamış gibi bozulan ağını tekrar örmeye başlamıştı. Kadının eliyle alnına düşen tozlu perçem arasında mekik dokuyor, kaldığı yerden hayata devam ediyordu. Yafa gözlerini kapadı ve yeni ailesi olan örümceğin kurmaya çalıştığı yuva olabilmek için sessiz, kırıltısız, geçmişsiz ve geleceksiz öylece durdu.

Yazı-Yorum Atölye

ZEYNEP EŐIN

Zeynep Eşin

Yaratıcı olan, düşüncenin veya ifadenin özgünlüğünün sonucudur; yaratıcı ya da özgün.

Yaratıcı Yazarlık nedir?

Kurgu yazmayı öğrenmek, bir maraton eğitimi gibidir. Ana etkinliğe hazırlanmadan önce, yaratıcı kaslarınızı ısıtmak ve esnetmek iyidir.

İster çok satan bir kitabın yayımlanmış bir yazarı olun, ister ilk kez bir roman yazan acemi bir yazar olun, yaratıcı alıştırmalar yazarın tıkanıklığını gidermek ve yaratıcılığınızın akışını sağlamak için harikadır.

Yaratıcı yazma, şiir yazımı, kısa öykü yazımı, roman yazımı gibi duygusal etkiye sahip güçlü yazılı görseller aracılığıyla bir hikâye anlatmak için hayal gücü, yaratıcılık ve yenilik kullanarak yaratıcılığın amacının ön saflarında yer aldığı bir yazı biçimidir. Genellikle gazetecilik veya akademik yazmanın tam tersi olarak görülür. Yazmaya gelince, birçok farklı tür var. Zaten bildiğiniz gibi, tüm yazılar aynı şekilde okunmaz. Yaratıcı yazma, okuyucunun zihninde güçlü bir görsel yaratmak için duyuları ve düşünceleri kullanır, oysa diğer yazı biçimleri tipik olarak okuyucuyu duygusal entrika yerine sadece gerçekler ve bilgilerle bırakır.

Yaratıcı Yazma Egzersizleri Nelerdir?

Yaratıcı yazma alıştırmaları, doğaçlama yazmanın kısa patlamalarıdır. Bir satırdan kısa öyküye, bu yazma alıştırmaları bir yazarın tanıdık bir konuya yeni bir şekilde yaklaşmasını sağlar. Yaratıcı yazma dersleri genellikle kısa, kendiliğinden ödevleri içerir, ancak herhangi bir yazar, yeteneklerini genişletmek ve bir hikâyeye farklı şekillerde nasıl yaklaşılacağını öğrenmek için bunları günlük alışkanlıklarının bir parçası haline getirmelidir. Yaratıcı yazarlar bu alıştırmaları haftada birkaç kez, her seferinde on dakika yapmalıdır. Yazma becerilerini geliştirmek, yeni hikâyeye fikirleri oluşturmak ve sizi daha iyi bir yazar yapmak için tasarlanmıştır.

Yaratıcı Yazmanın Unsurları Nelerdir?

Yaratıcı yazmada daha iyi olmak için, kitap yazmayı harika yapan unsurların unsurlarını anlamalısınız. Her bir parçanın nasıl bir rol oynadığını anlamadan bir araba motoru yapamazsınız, değil mi?

İşte yaratıcı yazıyı oluşturan unsurlar ve her birinin neden diğeri kadar önemli olduğu;

Yaratıcı yazımı ve diğer yazma biçimlerini en çok ayıran şey, ilkinin her zaman bir tür ve benzersiz bir olay örgüsüne sahip olmasıdır. Evet, yeniden yapımlar da yaratıcı yazı olarak kabul edilir, ancak çoğu yaratıcı yazar kendi benzersiz fikirlerinden oluşan kendi olay örgüsünü yaratır. Bir komplo olmadan hikâyeye olmaz. Karakter gelişimi, bir karakterin kim olduğunu ve hikâyemiz boyunca nasıl değiştiğini ortaya çıkarmak olarak tanımlanabilir. Baştan sona okuyucular ana karakterlerinizi derinlemesine anlayabilmelidir.

Temel tema

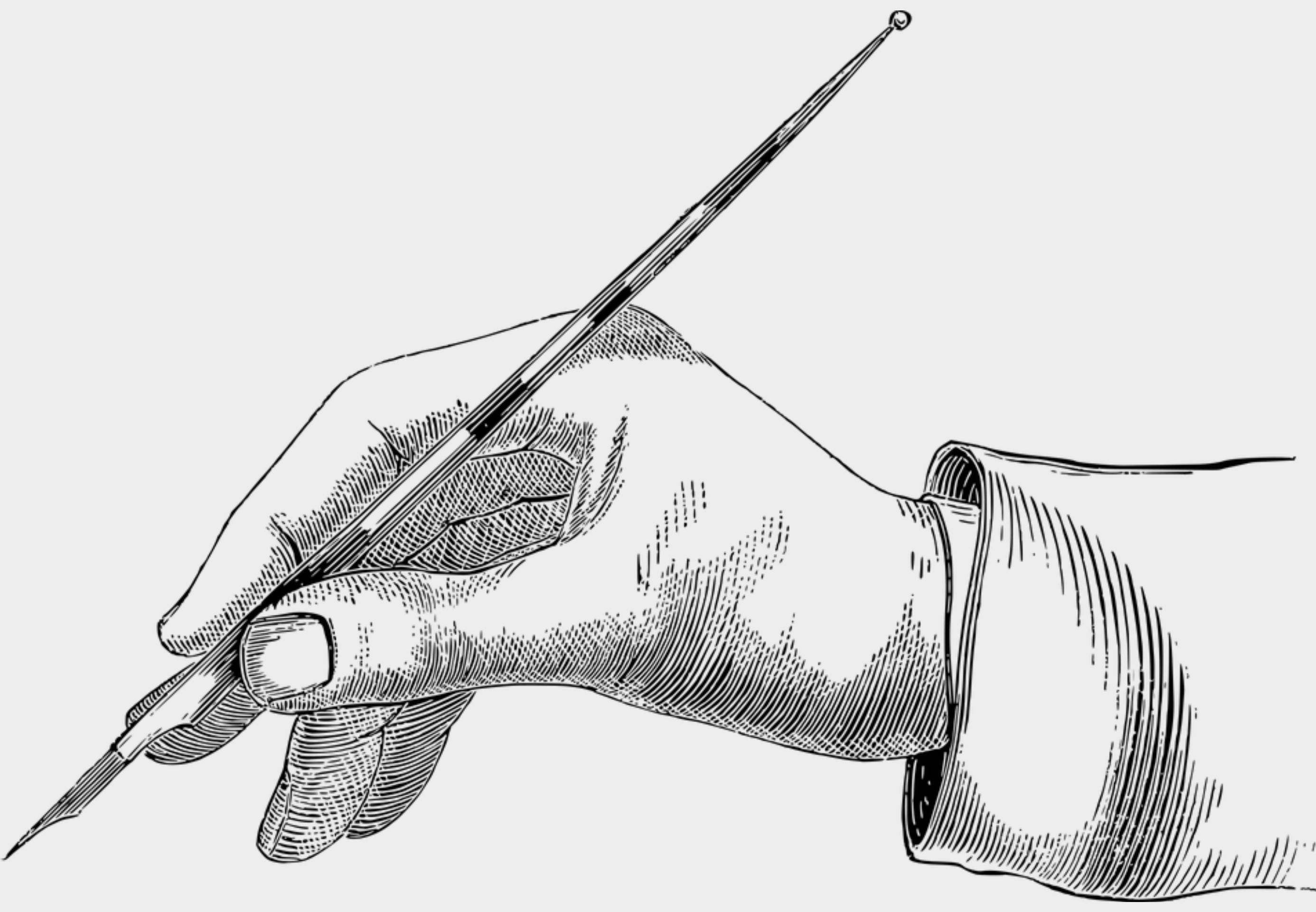
Neredeyse her hikâyenin altında yatan bir tema ya da mesaj vardır - yazar buna niyet etmemiş olsa bile. Ancak yaratıcı yazmanın tamamlanması için bu temaya veya mesaja ihtiyacı vardır. Sanat biçiminin güzelliğinin bir parçası da budur.

Görsel

Bir gazete okurken, olayların gerçekleştiği çevredeki alanları tasvir eden açıklama paragraflarını genellikle görmezsiniz. Görsel açıklamalar büyük ölçüde yaratıcı yazma için geçerlidir. Okuyucunun karakterlerin çevresinin neye benzediğini anlamasına yardımcı olmak için onlara ihtiyacınız var. Bu durum, okuyucuları içeri çeker ve kendilerini karakterlerin gözlerinden hayal etmelerini sağlar - insanların okumasının nedeni budur.

Bakış açısı

Yazabileceğiniz birkaç bakış açısı vardır. Bununla birlikte, yaratıcı yazmada en yaygın olan ikisi birinci ve üçüncü şahıslardır.

Diyalog

Yaratıcı olmayan yazma diyaloga sahip olabilirken (röportajlarda olduğu gibi), bu diyalog yaratıcı yazımda olduğu gibi kullanılmaz. Yaratıcı yazarlık hikâyeyi desteklemek için diyalog gerektirir. Hikâyeyi ilerletmek ve birbirini daha fazla geliştirmek için karakterleriniz birbirleriyle etkileşime girmelidir.

Hayali dil

Yaratıcı yazmayı yaratıcı kılan şeylerden biri de zihninizdeki vizyonu oluşturmayı seçmenizdir. Ve bu, yaratıcı yazmanın okuyucunun zihninde canlı bir görüntü çizmek için daha fazla anekdot, metafor, benzetme, konuşma şekli ve diğer karşılaştırmaları kullandığı anlamına gelir.

Duygusal çekim

Tüm yazıların duygusal çekiciliği olabilir. Ancak, yaratıcı yazmanın tüm amacı budur. Bir yazar olarak göreviniz, insanlara bir hikaye anlatarak onları istediğiniz gibi hissettirmektir .

Berşan Koca Biz | Öykü

Asuman, âdem elmasını yeni aldırmişti. İskambil oynuyorduk ve hava sıcaktı. Masadan kalktım. Balkonda sigara içerken aklıma gelsin diye dün gece hiç sevişmemiştim Asuman'la. Halbuki sevişmedik dememi istiyor Asuman. Her şeyi birlikte yapmamız gerektiğini durmadan hatırlatıyor. Birlikte bira içmemizi öneriyor, birlikte yatmamızı ve birlikte duş almamızı... Bana kalsa aynı evde bile yaşamamalıyız Asuman'la. Sonra birden seviniyor bunu duyunca. "Aferin sevgilim" diyor, "bizli kullan yaşamamayı bile". Sigaramı bitirip içeri geçiyorum. Ağzımda kötü bir tat var. Burnumu tikiyorum sigaram bitince. Asuman bir taraftan kartları kabına koyarken, bir taraftan da pis pis bana bakıyor. "Sigaramız bitince" diyor, "Öğren artık sevgilim." Geçen sene tanışmıştık Asuman'la. Dağda etimi yuvarlıyordum. Ağzım ıslaktı. Sakallarımın derimi yırttığı günlerde inzivaya çekilmiştim. Sanki yaşım yediydi. Yaprakları sararmış defterime adımları yazıyordum. Harfleri öğrendiğime ikna olmasa da öğretmenim ya da annem daha fazla kendimi yormamı istemese de, çişimi tutup zorluyordum alfabeyi.

Koltuğun arkasındaki minderleri çıkarıp ev kuruyordum. İlkinde çatısız olan ev beni pek memnun edememişti. İkincisinde ise toprağa oturmayı kabullenemedim. Çok şükür, kendine has geometri bilgim henüz elverişliydi. Üçüncü denememde bir ev yapabilmişim. Çatı katında oturuyordum. Üçgen şeklini verdiğim biricik evimde mutluydum. Fakat sonra bir şey oldu. Sahi ne olmuştu Asuman! Adımı mı yazmıştım sonunda? Adım neydi ki benim... Tutma elimden Asuman! Bırak yuvarlayayım etimi. Ağzımın içine üfleme. Isıtma beni. Boynunu uzatma! Öpmek istemiyorum seni. Uzatma dudağını... Niçin denendiğinin farkında olmayan köpekler sahibini boğazlar! Unutma, ben ölmek için çıkmadım bu yola. Sen göğsünü açtın. Diğeri bıçağını çıkardı. Köpek kendini bağırsaklarına astı. Biz ise sana geçtik. Sen iki kahve yaptın. Benim midem bulanıyordu, salonuna kustum. Çıplak ayaklarınla halıda gezindin. Yakınlaştık biraz. Başım feci dönüyordu. Ellerimde makineli vardı. Birkaç şarjör boşalttım duvarlarına. Kahveni burnumla içtikten sonra ise yatağına uzanmak için ayağa kalktım. Peşimden gelip yanıma çömeldin. Gömleğimi çıkardın, kaburgalarım oturdun. Dilin elli beş promildi. Delindi hemoglobinin. Uyandığım da bir tek ben vardım! Sen adımı sayıklıyordun koridorda.

Biraz sarı, biraz daha sarı. Sallandı Asuman. Kasıklarını ekşittikten sonra kitabının kapağını kapadı. Çevrilmiş rulolarla birlikte açık kapının gölgesine saklanan ben, Asuman'ı avutmaya çalışıyordum. Olur, olmadık şeyleri kurcalarken fark etmiyordu beni. Şayet kolonyayı bırakmazsa gitmekle tehdit edince, yakama yapışıp yere devirdi. Dizlerim kanamıştı. Ağlamasın diye saçlarını kokladım. Özür diledi. Barışınca dans ettik. Terlemiş omzundan akan ufak damlaları bir tek ben görebiliyordum. Fermuarı bir türlü kapanmayan askısını niçin hala tercih ettiğini sordum. Eski sevgilisinden hatıra olarak saklıyormuş. "Peki madem" diyerek geçiştirdiğimi hissedince kahkaha atmaya başladı. Halbuki ciddi dim ve geçiştirdiğim yoktu. Sinirlenip küfretti bana. Neden kıskanmadığımı sorup bağırmaya başladı. Eskicinin birinden yeni Türk Lirası'na göre hayli paha biçtiği desenli vazoyu kafama geçirdi. Kovulduğumu anlamakta gecikmedim. Bir iki yanaşmaya çalıştıysam da işe yaramadı. Ben sarılmaya çalıştıkça daha da hırçınlaşmaya başladı. Vitrinin önünde duran sigara paketimi alıp dışarı çıktım. Hava epey güneşliydi. Öncelikle çöpleri takip ettim. Adım adım yaklaştıkça kokusu artan bu sıvının peşi sıra gitmek, bana bilmediğim bir şeyleri hatırlatıyordu. Konteynıra varmıştım. Kadın elbiselerinin çarçabuk atıldığı belliydi. Ama bu kokunun kadın kokusu olduğuna emin değilim ve aynı zamanda sıvının renginin kırmızı olduğunu da o an keşfetmişim. Kafamı daldırıp bakmaya korktum. Arkama bakmadan koşmaya başladım. Soluğum tükenene kadar geçirdiğim travma, tramvaya kadar sürdü. Atladım başladığı yerden. Cadde boyunca bir ayağım oksijene degecek bir biçimde yolculuk ettim. Sağlı sollu dikizlediğim insanlarda benimkine benzer bir telaş yoktu. Kimi kilisenin kapısında fotoğraf çekmekle, kimi gitar çalan ve daima uzun saçlı olan erkeği izlemekle, kimisi de çiftleşmek üzere münasip bulduğu anti-cinsinin boynuna attığı kollarıyla uyumlu hareket etmekle meşguldü. Peki ama konteynıra atılan kadını kim öldürmüştü? Onlardan birisi öldürmediyse ve sadece benim telaşıma denk gelecek bir şekilde organize edilmişse...

Heykelin yakınına gelince atladım tramvaydan. Gözlerim kararıyordu. Uyandığımdan beri bir şey yememiştim. Heyecan da ağır gelmiş, yetişememiştim. Ara sokaklardan birisine dalıp evlerin ön cephelerini seyrettim. Birisinde bir işaret olacaktı. Rujla "Simge" yazılmış olmalıydı. Küçüktü ama ben görecektim. Çünkü benim görebilmem için çizilmişti. Gri duvarların çürüdüğü bu köhnenin içerisindeki uzun bacaklı dilberim -Simge- beni görünce sevinsin diye dün gece hiç sevişmemiştik. Halbuki "sevişmedim" dememi istiyor Simge. Aksini söyleyince de kızıyor. "Biz yokuz" diyor. "Neden yokuz Simge". "Çünkü ben yokum, hiç olmadım" diyor. Dairesine çıkınca birbiri içerisinde derin aralıklarla sardığı yaprakları çekerken yakalıyorum. Yine aynı soruyu soruyorum. "Hayır henüz okuyamadım" diye cevaplıyor. "Olsun" dedikten sonra çizgili dudaklarından çektiği sigarayı bana uzatması için sandalyesinin yanına çöküyorum. Gözlerim fayansın üzerine simetrik uzanan bacaklarına dalmışken dürtüyor beni. İki duman çektikten sonra gülmesini yarıda kesip Asuman'ı soruyor. İyi olup olmadığını bilmediğimi ve beni evden kovduğunu ekliyorum. Başını eğip yüzüme bakıyor. Göz bebeklerinin çevresi kızarmış, yanakları elmacık kemiğine kadar çekilmiş... Biraz daha eğilip şakaklarımı öpüyor. Sigara sırası bana geçiyor. Sonra ben onun şakaklarını öpüyorum. Sıra Simge'ye geçiyor. Kederli görüdüğümü söylüyor. İnanmıyorum. İki bira çıkarıp çatıya geçiyoruz. Merdivende gürültüye sebep olmamak için ayak parmaklarına basarak ilerleyen Simge'den feyz alıp dizlerimi kırıyorum. Güneş, Simge'nin şah damarında noktalaşırken susmaya devam ediyoruz. Simge soyunmaya başlıyor. Önce tişörtünü, sonra atletini... Dört taraftan sağanağa tutuluyor kuşlar. Biri gelip de Simge'nin omzuna konmayana kadar diğerleri çatıya inemiyor. Ardından yüzünü bana dönüyor Simge. Slogan atanları hiç dert etmiyorum. Dirsek mesafesinde buluşup konuşmaya çalışıyoruz. Dudaklarıma bir tüy kadar yakınken, tekrar, kederli görüdüğümü fısıldıyor. İnce gövdesi güneşi kapatıyor. Dayanamıyorum. Bir santim bile oynamadan babamdan bahsediyorum. Kim senin baban? Benim babam ayyaşın biridir Simge. Erken uyanır geç yatardı. Sigaraya verdiği uyku molalarının meydana getirdiği sinir harplerinde aklına askerliği gelirdi. Jilette fazla oynadığı için patatese vermişler. Sonra bir gün çavuştan sıyrılnca bileklerini kesmiş. Patatesin üstündeki kanı gören komutan gelip dövmüş. Küheylanın üstünde unuttuğu peynir bidonu yüzünden yediği dayakları andırırmış. Validesi eski konsomatrismiş. Gebeşin birisi kardeşine hâllenince ise orasından sıyrık yedirmiş ve benim validemi de Arpacık'ta görmüş. "Bu gala daşlı gala" diyormuş annem. Yani Simge... Annem yeni şizofrenlerden. Bir gün ekmek bıçağıyla kesmiş babamı. Şah damarının açıldığı kör noktadan fıskıran kanlar hala gözümün önünde. Her neyse! Fazla yatmadı annem. Geçtiğimiz sene cenazesi çıktı içeriden. Ümraniye'de yatıyordu. İncelmiş vücudu ve morarmış göğüslerinde babamın kemerlerinin izi vardı. Döverek ıslah ediyordu dünyanın en güzel delisini. Ben ise o sıra üniversite sınavlarına hazırlanıyordum. Sonra kazanamadım. Ankara'ya gidip iki ay çalıştım. Güvenpark'tan çıkarken ağzındaki şarabı asfalta silen ihtiyar tarafından taciz edildim. Bir şey yapamadım. İhtiyar sızınca kaçtım, İstanbul'a geldim. Mahallede Asuman'la tanıştım. Erkekliği unutmaya çalışıyordu. Asuman olabilmek için para biriktiriyordu. İhtiyarların yanında geceliyordu. Bir gün, yine dayanamadığım bir gün, dumana girmişim...

Kaldırdım kafamı Asuman'ın önündeyim. Hıçkırığa hıçkırığa ağladım. "Seni seviyorum" dedim. Beni sırtına alıp evine götürdü. Adem elmasını aldırdı. Seviştik. Senden bahsetti. Asuman, Asuman olduğunu düşünmezken sevgiliymişsiniz. Ölü insanlar görüyormuşsun. Dostoyevski okuyup şarkı söylüyormuşsun. "Bu gala daşlı gala" diyormuşsun. Ah Simge! Ne kadar da benziyorsun anneme. Annem de sığmazdı çatılara, sen de! Aslında sen de çok iyi biliyorsun, en büyük yalanımın yaşamak olduğunu. Gökkuşağını gördüğünde dizlerin dikleşiyor. Kulaklarını açmış bir şeyler duymaya çabalıyorsun. Belki istediğin anlaşılacak belki biraz dürüstlük istiyorsun. Hayat sana erken atıldı Simge. Bak! topladım bütün cesaretimi karşına dikildim. "Annem babamı hiç sevmedi" diyorum. Babamsa ustalaşmıştı sevgi konusunda. Usta bir kötürümdü. Çiçekler Simge, çiçekler kadınları çatılara çağırıyor.

Üç saat geçti. Simge çatıya konmuş kuşlarla birlikte uçtu. Polisler gelip tutanak tuttu. Köşe başlarında devriyedeler. Bir katil olabilirdim olmasına ama beni ciddiye almadılar. Etlerin yer çekimine karşı duruşlarından bir türlü çeviremedikleri kafaları, akşamki halı saha maçını düşlüyordu. Küfredip evin yolunu tuttum. "Asuman" dedim, bağırdım. Aşağıya indi. Avuçlarında sıkıca tuttuğu kağıtlar saçılınca para olduklarını anca anlayabilmişim. "Sevgilim!" dedi, "artık para biriktirmeyeceğim". "Neden" diye sormadım. Yine de:

-Asuman olabilmek için paraya ihtiyacım yok; ben zaten Asuman'ım! Diyerek haykırdı çatılara doğru. Sağır Sultan'dan bir dönüş aldık. İki bardaklık rakıyla bir türkü tutturduk.

Kızıl gül olmayaydı
Sararıp solmayaydı
Bir ayrılık bir ölüm
Heçbiri olmayaydı.